

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO, UPRAVA IN INSERATNI ODDELEK:
LJUBLJANA, PUCINJEVA UL. 5
TELEFON ŠT. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

PONEDELJSKA IZDAJA „JUTRA“

IZHAJA VSAK PONEDELJEK KOT PONEDELJSKA IZDAJA »JUTRA« MESEČNA NAROČNINA ŽNAAA 3 LIRE. NENAROČENI ROKOPISI SE NE VRACAJO

Sowjetangriffe in harten Kämpfen abgewiesen

Erbittertes Ringen östlich des Pleskau-Sees und an der Narwa-Front — Sowjetbanden erlitten schwere Verluste — 13 Sowjetflugzeuge beim Terrorangriff auf Helsinki abgeschossen — Bei Nettuno in einem Monat 5721 Gefangene eingebracht

Aus dem Führerhauptquartier, 27. Febr. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Zwischen Dnjepr und Krivoj Rog, südlich der Beresina, nördlich Rogatschow und südöstlich Witebsk wiesen unsere Truppen Angriffe der Sowjets in zum Teil harten Kämpfen ab. Örtliche Einbrüche wurden beseitigt oder abgeregelt.

Im rückwärtigen Gebiet des mittleren Frontabschnitts zersprengten Sicherungstruppen zusammen mit der französischen Freiwilligenlegion stärkere bolschewistische Banden, fügten ihnen hohe blutige Verluste zu und brachten umfangreiche Beute ein 43 Bandenlager mit über 1000 Funkern und Versorgungseinrichtungen wurden zerstört.

Im Nordabschnitt der Front setzten sich unsere Truppen in einigen Abschnitten weiter planmäßig ab. Heftige feindliche Angriffe östlich des Pleskau-Sees und an der Narwa-Front scheiterten in erbitterten Kämpfen.

In der vergangenen Nacht griffen sowjetische Terrorflieger erneut die finnische Hauptstadt an. Es entstanden Schäden in

den Wohngebieten und Verluste unter der Bevölkerung. Finnische Flakartillerie und deutsche Nachtjäger vernichteten 13 feindliche Flugzeuge.

Im Landekopf von Nettuno brachen mehrere feindliche Angriffe in unserem zusammengefassten Abwehrfeuer zusammen. Fernkampfartillerie beschoss die Häfen von Anzio und Nettuno sowie weitere feindliche Landeplätze.

In der Zeit vom 24. Januar bis 24. Februar wurden bei den Kämpfen im Landekopf von Nettuno 5721 Gefangene eingebracht, 212 Panzer zerstört und weitere 21 bewegungsunfähig geschossen. Fünf Panzer wurden erbeutet, über 40 Geschütze vernichtet oder erbeutet.

An der italienischen Südfront verlief der Tag ohne besondere Ereignisse.

Sicherungsfahrzeuge eines deutschen Geleits wehrten in der vergangenen Nacht im Seegebiet von Le Havre wiederholte Angriffe britischer Schnellboote ab und schossen zwei davon in Brand. Eines der Boote wurde in sinkendem Zustand zurückgelassen. Das Geleit erreichte unbeschädigt seinen Bestimmungshafen.

Poljska znova na angleškem žrtveniku

Zagreb, 26. febr. Hrvatski tisk se bavi s podaljšanjem garancijske pogodbe med Anglijo in Poljsko ter naglašja, da iz izjav Edena in Churchilla jasno izhaja, da je Anglija žrtvovala Poljsko in da popušta v vsem sovjetskim zahtevam.

Bukarešta, 26. febr. Ves ruminski tisk obnavna podreditev angleške politike pod politiko Moskve ter ugotavlja, da se je Anglija odpovedala osnovnim načelom angleške politike ter kršila obveznost nasproti zavezniškim narodom. Neskrupulozen način, s katerim je Churchill žrtvoval Poljsko, ne dopušča nobenih iluzij o podreditvi angleške politike vplivu Moskve. Edini močni argument Rusiji nasproti

je v angleških ustih nemška vojaška moč. Toda pravičen mir v Evropi bo mogoče skleniti šele potem, ko bo Anglija tudi javno priznala to resnico.

Stockholm, 26. febr. Diplomatski sodruinik »News Chronicle« piše k odklonitvi poljske vlade, da bi sprejela sovjetske meje nare, da je upanje za ureditev spora zelo majhno, posebno še, če poluradni komentar v listu »Diennik Polska« res predstavlja naziranje poljske izseljeniške vlade. V tem članku da je zelo malo hvaležnosti za »nesobežne in neutrudljive napore Churchilla in Edena« za premostitev sovjetsko-poljskega prepada.

Švica hoče tudi po vojni čuvati strogo nevtralnost

Bern, 26. febr. Jutranjki objavljajo tole uradno sporočilo o večeršnji seji Zveznega sveta.

»Na svoji seji z dne 25. oktobra je Zvezni svet vzel na znanje predhodno poročilo o zadnjih švicarske k pomočnim in obnovitvenim akcijam v povojni dobi. V okvirju strikne nevtralnostne politike naše dežele je odobril proučitev onih ukrepov, ki bi bili sposobni preskrbeti prebivalstvu, posebno naših sosednjih držav, v danem trenutku takošnje in obsežne olajšave. kakor tudi strnitev v ta namen vseh pomožnih sredstev in dobro mišljenih stremljenj, da bi tako dšili poln uspeh pričakovanim naporem švicarskega naroda pri izvedbi pomoči.«

Listi to sporočilo v splošnem pozdravljajo. »Neue Zürcher Zeitung« naglašja, da imajo predvideni ukrepi strogo človečanski značaj in da jih ne smemo zamenjati z onimi obnovitvenimi stremljenji, ki gredo za tem, da se švicarske gospodarske panoge zopet vsklopjo v mednarodni gospodarski promet. V političnem pogledu je

treba v uradnem sporočilu objavljena stremljenja in strogo nevtralnost razlagati tako, da švicarska zveza podvzema svoje napore v popolni neozveznosti in jih torej ne veže na noben način na povojne načrtne vojskujoučih se držav.

Nove kršitve švicarske nevtralnosti

Bern, 26. febr. Postaja Beromünster poroča o nadaljnjih kršitvah švicarske nevtralnosti po anglo-ameriških letalih. Uradno je bilo s tem v zvezi sporočeno: V prvih popoldanskih urah dne 25. februarja so preleteli zavezniška letala ponovno švicarski zračni prostor na severu in severovzhodu. V toku teh mejnih kršitev sta bila dva štirimotorna ameriška bombnika zadana od švicarskih obrambnih letal. Prvo ameriško letalo je posadka, potem ko je bila pozvana, naj pristane, zapustila s padali. Drugo ameriško letalo je bilo prisiljeno pristati. Posadki obeh letal sta bili internirani.

Angleškoindijska divizija pred uničenjem

Tokio, 26. febr. Kakor poroča agencija »Domeki«, je sedma divizija angleškoindijske armade pred popolnim uničenjem vzhodno od Mayuskega gorovja, kjer je popolnoma obkoljena od Japoncev, skoraj brez hrane in streliva. Orožje je večinoma uničeno ter šteje samo še polovico moštva. Čez 80 odst. oklopnikov je neka prostovoljska enota z junaškim napadom razbila. Divizija je bila poginana v sedanjih položajih ter so vse njene oskrbovalne zveze odrezane. tako da se zaloge živil in streliva nagibajo h koncu. Razen tega so bile od 21. februarja dalje vrste angleškoindijske armade s stalno naraščajočo intenzivnostjo japonskih napadov decim rane.

Ker sovražniku zaradi ogromnih materialnih izgub ne preostaja nobeno upanje več, da bi se rešil, je sedaj ves svoj trud osredotočil na to, da reši s prevoznimi letali vsaj visoke častnike in ranjence. Istčasno se sovražnik trudi, da z gverilskimi operacijami nekoliko olajša japonski pritisk, toda te operacije so se izkazale za neučinkovite proti trdnemu odporu Japoncev. Samo vprašanje časa je, kdaj bo sedme divizije konec.

Tokio, 26. febr. V petek je japonsko protiletalsko topništvo sestrelilo od 80 sovražnih letal, ki v dveh valovih napadla japonske postojanke pri Wewaku (Nova Gvineja), osem. Ostala sovražna letala so se pogejala v beg.

Strogi ukrepi japonske vlade

Tokio, 26. febr. Nove stroge ukrepe, ki bodo globoko vplivali na življenje slahernega Japona, je v petek sklenila nova japonska vlada.

Po teh sklepih bodo zaprti vse luksuzne lokale, hiše z gejšami in zabavne lokale. Izvedena bo obširna razširitve mobilizacije otkajov in učencev za službo oboroževanja. Tudi ženska delovna služba bo zelo omejena. Potovanja bodo omejena in novi ukrepi za zboljšanje letalske zaštite s skrajno energijo izvedeni. Vse vladne oblasti bodo izvedle temeljno spremembo

Volilni manever Roosevelta

Madrid, 26. febr. EFE poroča iz Washingtona: Sklep ameriškega senata, pri katerem je odločilno vplival predvsem vodja demokratske večine senator Barkley, ki je Roosevelta zelo ostro napadel, zna imeti daljnosežne posledice glede na prihodnje volitve, če bi ne obstajal sam, da Barkley dela posredno v korist Roosevelta. Takošnja ponovna izvolitev Barkleya po njegovem odstopu dovoljuje brez nadaljnje nazaritanje, da gre za dobro pripravljen volilni manever, ki naj ljudstvu dokaže, da se mora Roosevelt pri nepravilnih zahtevah tudi sam ukloniti lastni stranki. Barkley, ki ga imenujejo že za možnega novega podpredsednika, prihaja iz južnih krajev in ve, da so predvsem tam republikanci pridobil na vplivu. Ali bo ta manever zadovoljivo, da bi ljudstvo prepričali da Rooseveltove diktatorske odredbe niso mogoče, bo pokazala bodočnost.

K izmenjavi predsednika argentinske republike

Madrid, 26. febr. Dopisnik »Arribe« v Buenos Airesu javlja, da vlada po objavi ostavke predsednika Ramirezra v mestu mir. General Farrell je najprej odpuštil poljskega šefa polkovnika Emilija Ramirezra in ga nadomestil s polkovnikom Velasquo ter zamenjal policijskega direktorja s polkovnikom Lagosom. Dopisnik podčrtava, da je genral Ramirez zgolj iz zdravstvenih razlogov odstopil kot predsednik in se mora general Farrell slično kakor svoječasno Castello smatrati le kot delegat državnega predsednika. V Buenos Airesu prevladuje vtis, dasi tisk ne priložuje nikalnih komentarjev, da pomeni ta izmenjava ojačanje narodnega argentinskega duha. Ne verjamejo, da bi zaradi tega nastala kakak izprememba v mednarodnih odnosih. Olgovornil argentinski politiki so že dalje časa izražali obliko vla e, ki bi najbolje ustrezala sedanjim okolščinam. Osebnje izmenjave so se ble razvijale v največjem redu in disciplini.

Madrid, 26. febr. Po vestih iz Buenos Airesa je sedaj tudi ostopil argentinski morariški minister Sueyro.

Kanada in Sredozemlje

Zeneva, 25. febr. Kakor javlja dopisnik lista »Manchester Guardian«, je igral v kanadski notranji politiki v zadnjem času gotovo vlogo primer vrhovnega poveljnika kanadske vojske v Angliji generalnega poročnika Mac Naughtona, ki je ba je iz zdravstvenih razlogov podal ostavko. Nihče namreč ne verjame, da je Mac Naughton odstopil iz zdravstvenih razlogov, temveč pravijo, da je prišlo med njim in angleškim vrhovnim poveljnikom do dokajšnjih sporov, posebno zastran vključitve kanadske vojske v vojne načrte v Sredozemlju.

Da bi končal ta ugibanja je pred nekaj dnevi predložil ministrski predsednik Mackenzie King na neki konferenci zastopnikov vseh kanadskih strank zaupne listine in druga poročila angleškega vojnega ministristva o četah, ki jim je poveljeval Mac Naughton. Prerobiti pa niso smeli teh listin in poročil, ker se tlečejo, kakor je bil poudaril Mackenzie King, vseh vlad narodov ki se borijo z Anglijo, američani, ter obstoji nevarnost, da se kaj izda. Sicer pa je vprašanje, ali bi sploh kaj koristilo, če bi se cela zadeva dela javnosti v presojo. V pomirjenju javnosti je kanadski minister za narodno obrambo izjavil, da ne nameravajo razpustiti kanadskih čet v Angliji, ki jim je poveljeval Mac Naughton, ter porazdeliti na posamezne angleške polke. Vseokakor pa so vključili dve diviziji v 5. angleško armado.

Neizpolnjena pričakovanja

Stockholm, 26. febr. DNB. Končno je postalo očitno, posebno sedaj, ko je morala angleška vojska misliti zapustitvi Turčije praznih rok, da se niso izpolnila optimistična pričakovanja po konferenci v Kadru in sledičnih ankarskih razgovorih. Četamo v angleškem konservativnem tedniku »Truth«, čeprav zavezniški voditelji ne pričakujejo od Turčije, da stoni v vojno, so vendar upali, da jim bo Turčija dala na razpolgo opršišča in letališča »za bližnji napad na Evropo«.

Hišni starešine protiletalske zaštite v stanovanjskih hišah, uradni in obratni vodje protiletalske zaštite v uradih, vodih in podjetjih, lastniki in poslovodje gnestinskih obratov, trgovin in obratov so dolžni opozoriti vse o znaku letalskega alarma in napotiti ljudi v zaklonišča.

Uspešna borba proti tolovajem na Balkanu

Berlin, 26. febr. Tudi ob sedanjem neugodnem vremenu uspešno napreduje borba proti tolovajem na Balkanu. Komunisti so izgubili 23. februarja na zapadnem Balkanu ponovno 140 padlih in številne ujetnike. Skladišča živil, municije in orožja so bila zaplenjena. Poleg tega so zavzele nemške čete v naskoku po sovražniku močno zasedene kraje Siliko, K-pitol in Vetovo. Pri tem so izgubile tolpe prav tako mnogo padlih in ranjenih.

V borbi prot tolvajm severno od Save je bilo te dni severnovzhodno od Požege izrganih sovražniku več krajev. Komunisti so izgubili 80 padlih. Razen tega so bila zaplenjena skladišča živil in ročnega strelnega orožja. Tudi v Liki je prišlo na področju pri Brinji do bojev s tolvajmi, prčenur so bili takisto umičeni številni komunisti.

Ena najuspešnejših nemških akcij na neprehodnih ozemljih Albanije je bila usmerjena proti komunističnim tolvajm. ki so

ogražale neko prometno zvezo. Tolpe so bile vržene v zraj in razpršene. Posebno težko je bilo čiščenje dolžne Sušice, kjer sta obenaem dež in sneg težkočala opazovanja. Sovražnik je izgubil nad sto padlih in številne ujetnike. Istčasno so nemške čete zaplenili čokajšnje količine municije.

Zagreb, 26. febr. Pri čiščenju v raznih delih države so imeli tolovajji 124 mrtvih in 40 ranjenih. V Dalmaciji se je predalo oblastem 175 tolovajev.

Stockholm, 26. febr. Pod dvokoloniskim naslovom »Zastupljevalna drama v glavnem stanu Jose Broz-Titaa prinasa »Aftonbladets« vest, po kateri je bil spodpredsednik tolv Moša Pijade v Jajcu zadržan. Kakor javljajo iz Zagreba, je podlegel posledicam zastupitve.

Sofija, 26. febr. V četrtek je nasledovala policija v ulici Bregalnica v Sofiji dva ilegala. Enega so ustrelili, drugemu pa je, češ je bil ranjen, uspelo pobegniti.

Sovjetski napadi v hudih bojih odbiti

Ogorčeni boji vzhodno od Pskovskega jezera in na narvitiški fronti — Sovjetske tolpe utrpel težke izgube — Med terorističnim napadom na Helsinki 13 sovjetskih letal sestreljenih — Pri Nettunu 5.721 ujetnikov v enem mesecu

Führerjev glavni stan, 27. febr. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Med Dnjeprom in Krivim Rogom, južno od Berezine, severno od Rogčeva in južnovzhodno od Vitebska so odbile naše čete v deloma hudih bojih sovjetske napade. Krajevni vdori so bili očiščeni in zajezeni.

V ozadju srednjega odseka bojišča so zasitile čete skupne s francosko prostovoljske legije razpršile močnejš, boljševojske tolpe, jim prizadele velike krvave izgube in dovele številne plen. 43 taborišč tolv z več kot 1000 bunkerji in oskrbovalnimi napravami je bilo razrušenih.

V severnem odseku bojišča so se naše čete v nekaterih odsekih dalje nastrno odmaknile. Siloviti sovražnikovi napadi vzhodno od Pskovskega jezera in na narvitiškem bojišču so se v ogorčenih bojih izlavalivili.

V pretekli noči so sovjetski teroristični letalci ponovno napadli finsko prestolnico. Nastala je škoda v stanovanjskih

okrajih in izgube med prebivalstvom. Finsko protiletalsko topništvo in nemški nočni lovci so uničili 13 sovražnikovih letal.

Na predmostju Nettuna je propadlo več sovražnikovih napadov v našem strnjem obrambnem ognju.

Daljnostreino topništvo je obstreljevalo lukj Anzio in Nettuno ter nadaljna sovražnikova izkrcjevališča.

Od 24. januarja do 24. februarja je bilo v bojih na predmostju Nettuna dovodenih 5.721 ujetnikov, uničenih 212 oklopnikov, nadaljnjih 21 onesposobljenih za gibanje, zaplenjenih 5 oklopnikov in uničenih ali zaplenjenih nad 40 topov. Na italijanskem južnem bojišču je potekel dan brez posebnih dogodkov. Zasčitne ladje nekega nemškega konvoja so odbile v pretekli noči na morju pred Le Havrom ponovne napade angleških brzih čolnov in s strelji dva zažgale. Eden teh čolnov se je ob odhodu že potapljal. Konvoj je nepoškodovan dosegel svojo namembno luko.

Neizpremenjen položaj v bitki na vzhodu

Berlin, 26. febr. DNB. Na vzhodnem bojišču je ostal 25. februarja položaj v bistvenem ne izpremenjen in je odjuga ponovno otežoče. Ja velikopotezne operacije. Novi sovražnikovi sunki južno od Krivega Roga, severnovzhodno od Kirovgrada, južno od Prpjeja in zapadno od Kričeva so bili zgolj krajevnega pomena. Glavni dogodek je bil učinkovit obrambni uspeh, ki so ga dosegli n-š grenadriji južno od Berezine in severno od Rogčeva, kjer je bilo ponovno teš še zimske bitke.

Na področju pri Berezini so boljševoiki preložili svoje napade ponovno d lje prot zapadu in jugozapadu. Po siloviti topniški prpravi so s strnjemjem močnih sil napadli na ozekra področje. Po prvih valovh strelcev, ki so prop cli v obrambnem ogaju, so nastakovali nadaljnji valovi, ki jim je končno uspelo prodrat. V črto nemških oporišč, prodiril sovražnik pa je bil prestrežen in zajezan. Tudi boljševoški sunk. podvzeti istočasno v sosednih odsekih, so ostali brezuspešni: še težji so bili sovražnikovi napadi severno od Rogčeva, kjer je združil na ozkem bojišču tri divizije, da bi podvzel s podporo močnega topnškega ognja in neprestanih letalskih napadov odločini pozkuro prodira. Mimogrede je sovražniku uspelo vdret na nekaterih mestih v nemško glavno bojno črto, nemski grenadriji pa so v protisunkov vrtil sovražnika na njegove izhodšče postojanke. Boljševiki so imeli na očiščenih vdrih nad 1500 mrtvih in težko ranjenih. Tudi razbremenitveni napadi v sosednih odsekih so se izjalovili. Zvečer je bila po teh težkih bojih nemška glavna bojna črta povsod zopet v nemški posesti.

Ostali boji v srednjem odseku bojišča so se omejevali na obrambo sovražnikovih praznetiživih napadov, na prot sunka za zajezitev vdrih sovražnikovih sil in na krajevne protinapade za očiščenje ali zozjenje starih vdorov.

Na severu vzhodnega bojišča je bil boljševoški pritisk v splošnem sil bolnejši kakor prejšnje dni. Vsi napadi, posebno vzhodno od Čudškega jezera, so bili po uničenju številnih sovražnikovih oklopnikov odbiti. Četasma opozititev bojev se mora pripisovati občutim sovražnikovim izgubam.

Rešeni umetnostni zakladi

Nemške vojaške oblasti so spravile na varno italijanske umetnostne zaklade pred anglo-ameriškim barbarstvom

Milano, 26. febr. Z nemške strani je bil obj. njen pregled varnostnih ukrepov, ki so jih podvzel nemška vojska in oddelki SS za rešitev italijanskih umetnih, edinstvenega zgodovinskega in umetnostozgodovinskega pomena, ki so bile z vojno ogrožene.

Italjanska vlada je že pred izbruhom vojne l. 1940 v veliki meri spravila na varno v majhne kraje umetnine iz muzejev in cerkva v Rimu, Benetkah, Milanu, Neaplju in številnih drugih večjih mest. Zar d Badoglijevega izdajstva ni več bil možen pregled v teh umetnostnih zakladih, ker so bile gotove italjanske osebnosti odgovorne za je, deloma na zasedenem južnoitalijanskem ozemlju, deloma pa so zavoljo dogodkov dne 25. julija izgubile in jih ni bilo mogoče najti. Obstojala je torej nevarnost, da bodo shranjeni umetnostni zakladi postali biago brez gospodarja in bodo izpostavljeni sovražnikovemu bombardiranju. Da bi pa sedaj te umetnostne zaklade spravil na varno, so nemške oblasti v tesnem soodelovanju z raznimi vojaškimi in civilnimi italijanskimi oblastmi po premaganju izrednih težav in trudov podvzele eneršične ukrepe.

V sedaj razrušenem samostanu Monte Cassino niso bili zgolj dragoceni arhivi in samostanske zbirke, kakor je bilo šele sedj slučajno ugotovljeno, temveč tudi del edinstvenih umetnih skih zakladov neapelskih muzejev, znameniti bronzasti kipi iz Pompejev, dragocene slike, inkunabli in rokopi. Umetniški zakladi neapelskih muzejev in arhivov so bili prvotno spravljene v samostan Monte Cassino za čas vojne, vse to pa je bilo pravočasno s tovornimi avtomobili vojske prepeljano v Vatikan. V Vatikanu je sedaj več tisoč umetnih zakladov iz najrazličnejših delov Italije. Tudi je nemška vojska spravila v Rim iz raznih gradov in manjših krajev raztresene umetnostne zaklade, med drugim iz dveh gradov pri Urbino silke Tiziana, Tintoretta in Raffaela ter znanzi sliki zaklad cerkve sv. Marka in Benetk. Istocasno so bili zavracovani v posem-

barj v začasnih dneih.

Na jugu vzhodnega bojišča so n' sprotno ponovno oživilo boji. Med Dnjeprom in Krivim Rogom je sovražnik napadel ves dan z menjšječimi silami. Vsi napadi so bili krvavo zavrnjeni.

Zopet naitežje izgube angloameriških teroristov

Berlin, 26. febr. DNB. Ameriške bombnike, ki so opo dne 25. februarja z juga in zapada z močnim lovskim sprejemom prileteli v južno Nemčijo, je nemško letalstvo ponovno eneršično napadlo in so z naštejimi izgubami mogli dovršiti svoje akcije. Nemski lovci in rušilci so predrl lovsko zaštito in razpršili sklenjene oddelke bombnikov, ki so se nato razdelili v posamezne skupine in jim ni več uspelo zbrati se ponovno v večje oddelke. Nekaterje razpršenih skupin so odvrgle bombe na slepo srečo. Zgolj del oddelkov, ki so jih neprestano napadali nemški lovci in rušilci, je uspelo prodrati do ciljev, učinek pa je bil zaradi stalnih napadov nemške letalske obrambe bistveno zmanjšani.

Enako kakor podnevi se je nemška letalska obramba tudi ponoči uprla angleški terorističnim oddelkom, ki so prodirali proti Augsburgu. Tudi Angležem so nemško protiletalsko topništvo in nočni lovci prizadeli hude izgube. Kakor prejšnjega dne je tudi tokrat številno sestrelitev sovražnikovih letal presešlo sto. Skupno je bilo uničenih 106 angleških in ameriških letal, med njimi 102 štirimotorna bombnika.

Strašne številke

Zeneva, 26. febr. Imeti moramo pred oči, piše svariilo »Manchester Guardian«, kaj pomeni, če je Anglija po Churchillovih lastnih podatkih izgubila doslej okoli 50.000 letalcev. To so strašne številke, ki so še hušje, če jih primerjamo z izgubami, ki jih je imela Anglija v drugih vojnah, ki so zavzemale odlično mesto v angleških zgodovinskih knjigah. V prvi vojni je na primer Anglija izgubila na bojišču 5750 moš, 16.000 pa jih je podleglo ranam ali pa boleznim.

Pridobitev ozemlja pri Nettunu

Berlin, 26. febr. DNB. V desnem odseku predmostja pri Nettunu so dovedli 25. februarja uspešni nemški sunki do pridobitve važnega ozemlja južnozape.no od Aprilje, kjer je nasprotnik odgovoril z zelo močnim topniškim ognjem in je samo v tem odseku izstrelilo 25.000 izst. lk.v. Prav tako javljajo tudi od Gassina in južno od tu o močnem topniškem n. dlegovalnem ognju. Na južnoitalijanskem bojišču je potekel dan mirneje.

Hudi nemiri v Tarentu

Rim, 25. febr. Kakor javlja »Stefania«, je značilen za kaos, ki vlada v zasedenih južnoitalijanskih ozemljih, incident, ki ga tudi Angležji javljajo. V mestu Tarentu je prišlo pred nedavnim do velikih nemirov. Ogromna množica se je zbrala pred poslopjem prefekta, postavljenega od anglo-ameriških oblasti, in glasno protestirala proti prefektovemu zadržanju, ki ga je množica dožljala za neprestano dviganje cen. Pri teh nemirih so se slišali samo sramotilni klici na račun prefekta. Mn žlica mu je očitala, da ni nastopil proti al-paskim uradnikom, pri katerih so n-šli v tajnih skladiščah velike količine živil.

Prtres v Rumuniji

Bukarešta, 26. febr. Bukareška potresna opozovalnica javlja, da je bil večeraj potres četrte stopnje v gorovju Vrancea. Tudi hlašče velikega potresa v Rumuniji l. 1941, je bilo v tem gorovju.

Komunistično hujskanje v Angliji

Znani tednik **«Das Reich»** je v svoji številki z dne 13. t. m. objavil zanimiv prikaz o hujskajočem početju komunističnega organa **«Daily Worker»** v angleški politiki. Po članku posnemamo:

Komunistična stranka v Angliji doživlja v javnosti neuspeh za neuspehom, kar pa seveda ne pomeni, da te neuspehe interese v Moskvi ali drugje beležijo kot takšne. Po nekaterih znamenjih bi mogli reči nasprotno, kajti obstoji umetnost, da se neuspehi nalašč izzivajo pri čemer prihaja do izraza namera, da se pretehta nasprotnikova moč ali njegova slabost. Ta zvižaja se je na primer posrečila angleškemu komunistom z njihovimi predlogi za združitve z angleško delavsko stranko (Labour Party), ki so jih navzlic vsem odklonitvam ponavljali.

Na zunanji je ostala moč laburistov popolnoma nedotaknjena, kar je treba v glavnem pripisati vplivu delavskih sindikatov. Dotok v te sindikate se je med vojno povečal tako da je na zadnjem letnem kongresu štelo članov, ki se je povzpelo na 6 in pol milijona, skoraj doseglo najvišje stanje iz leta 1926. Delavska stranka sama šteje 2,5 milijona članov, vendar pa tudi s tem številom prekaša komuniste štiridesetkrat, kajti številu vpisanih komunistov dosegajo nekaj 60—70 tisoč. Navzlic temu pa razvijajo angleški komunisti že nekaj let izredno propagandno delavnost, ki s svojim načinom in svojimi uspehi neti nevoljo angleških socialistov. Ze ponovno so socialisti očitali komunistom, da njihova stranka prav gotovo ne zmore z lastnimi dohodki tako visokih propagandnih izdatkov in da torej prejemajo denar iz Moskve. Harry Pollitt, tajnik komunistične stranke, je ta očitek pred kratkim zavrnil, če ni komunisti že leto dni preleli »nič kopejke iz Moskve«. To je morda res, ker si s kopejkami v Angliji ni mogoče pomagati, pač pa s funti.

Izjemo v sicer tako velikopotezno razvito propagandno delavnost komunistov predstavlja njihov glavni organ **«Daily Worker»**, ki se zdi kot pastoreček, saj se s svojo današnjo naklado, ki ne dosegata niti 100.000 izvodov, ne da niti od daleč primerjati z dvemilijonsko naklado laburističnega glavnega organa **«Daily Herald»**. Imeti pa je treba pred očmi precejšnjo konservativnost angleških čitalcev in ogromni vpliv že usidranih časnikiarskih podjetij. Oboje ima za posledico, da predstavlja izdajanje novega lista v Angliji več let ležano nočeno podjetje. **«Daily Worker»** je bil ustanovljen leta 1930. Izhaja torej 13 let. Njegova sedanja naklada od-

govorja približno nakladi, ki je je imel **«Daily Herald»** po 13 letih obstoja. Za politični razvoj je zanimiva okolnost, da je komunistični organ začel po številu naročnikov rasti šele 1. 1936, dalje, kar si moramo razlagati v zvezi s špansko državljansko vojno in uradno angleško zaščito španskih rdečkarjev. Od tedaj dalje je sovjetski veleposlanik v Londonu Majski do svojega odhoda letsko letno skrbno čuval list, vendar tudi to ni moglo preprečiti, da ne bi bil leta 1940, sprično naraščajoče nevarnosti invazije v Anglijo komunistični organ prepovedan in ni smel izhajati še celo leto po sklenitvi zavazništva v Sovjetsko unijo. Ko se je list leta 1942 spet pojavil, je pokazal staro lice, ki se je zaradi uradnega »razpusta« kominterne le v toliko spremenil, da je z glave lista izginil sovjetski znak srpa in kladiva, prav tako pa tudi podnaslov: »Organ komunistične stranke Velike Britanije — Sekcija komunistične internacionalne...«.

«Daily Worker» zalaga in tiska družba z omejeno zavezo **«Keble Press»** v Londonu. Kot lastnik je naveden neki Arthur Horner. Glavno uredništvo lista je v rokah Williama Rusta in Philipa Bolsowerja. Vsa ta imena so značilno angleška. Bolsower je znan po svojem prejšnjem delovanju v Moskvi, kjer je sodeloval pri angleško pisanem boljševškem listu **«Daily News»**. Dnevne politične reportaže prispeva Frank Pitcairn, kar je psevdonim za Clauda Cockburna, ki se je med špansko državljansko vojno mudil v rdeči Španiji in ki je še pred izdajal »salonsko boljševiški« hektografirani tednik **«The Week»**. Kot parlamentarni reporter se podpisuje Gerald Wolfson. Čigar ime ne dopušča nobenega dvoma o njegovem rodu. Na zunanjih poročevalskih listih ni bogat, ima pa svojega posebnega poročevalca v Alžiru.

Hutskeleče, pisanje **«Daily Workerja»** daje torijem v vladi povod, da mu zelo gledajo na prste. Še po ukinitjuju dvuletnih prepovedi izhajanja je bil njegov izvoz dolge mesece prepovedan. Ko pa je bila ta omejitev na pritisk Moskve odstranjena v avgustu 1943, je angleško informacijsko ministristvo izdalo zaupen ukaz, po katerem je bilo vsem angleškim in v Angliji delujočim inozemskim poročevalcem prepovedano navajanje **«Daily Workerja»**. Zunanji povod za to je dala okolnost, da je list na lastno pest vodstvitel polsko-besnoško vlado. Vendar si take in slične stvari pod zaščito Moskve lahko še dalje po mili volji dovoljuje.

bi morali trditi, da se Ljubljana sama nikakor ne godi slabo. Pridelki v gostino, pa marsikdo se prostora ne dobi. In gostje si kljub visokim cenam privoščijo, kar morda kuhinja in klet.

Obisk javnih lokalov je ob sobotah in nedeljah varijativ. Velika večina Ljubljancev živi svoje skromno, malozahtevno življenje, vdanu v usodo in ceneti srečo, da je vsaj za sile preskrbljeno in da v mestu in nad njim ne razsajajo vojne grozote.

Splošno zanimanje za pretiskane znamke

Ze nekaj tednov se Ljubljana močno zanima za pretiskane znamke, ki se dajo ze zdaj dobro prodati in jim bo cena še znatno narasla. Kadar so take znamke naprodaj, se ljudje vtrčajo pred glavno pošto in rade volje pritrpijo, samo da dobe svoj željeni delež. Prodajajo le tisti, ki potrebujejo denar, ali pa taki, ki nimajo živcev in potrpljenja... Kupčija s pretiskanimi znamkami se počasi bliža svojemu višku. Ze so prišle na vrsto cele serije pretiskanih znamk, katerih je 53 in predstavljajo res lepo, originalno in zgodovinsko znamenito zbirko Ljubljanske pokrajine. Tiskane so slovensko, nemško in italijansko. Ze posamezne znamke se po lepoti in pomenu uvrščajo med izredne filatelistične primerke in imajo terju primerno svojo veljavo, celotne serije pa še bolj.

Nu, kar se pretiskanih znamk tiče, vč danes pač že skoraj vsak ljubljanski novorojenček, koliko so vredne. Filatelija me ne zanima,« reče po navadi tisti špekulant, ki malobrižno vtakne v listnico turja čistejša dobička, zaslužena na račun neizkušenejšega bivšega lastnika posameznih znamk ali cele serije. Da na živu v Ljubljani tudi še izredneži, ki jih »filatelija« v resnici ne zanima, nam potrjuje naš uredniški prijatelj gospod Matevž Počesen, ki nam je včeraj takele zabavno pripovedoval svoje doživljanje zadnjih dni:

Komru je ljudje toliko pišelj?...

Nenadna vremenska izprememba in zapozneli val mraza, ki so ga nam poslali zadnji anticikloni, — že sem prav pouden, da to delajo anticikloni — sta mi za par dni obnovili neugodne spomine iz karpatanskega zimeška pohoda prejšnje svetovne vojne. Moral sem ostati par dni doma, si »čevlji« razvetro opeko na boleče ude ter piti razne čaje.

Nekaj mi je o tem namignila žena, ko je oni večer prišla domov in mi je javljala:

»Pošne znamke se bodo menda podražile, ljudje kar oblegajo poštne urade.«

»Ta je bosa, znamke se ne morejo podražiti, ce je znamka za 5 lir, bo vedno za 5 lir. Morda so povišali pristojbine za poštne pošiljke, pa bi moralo biti v časopisih. Ničesar nisem čital, daš zdaj preberem vse do zadnje črke.«

»Kakšni pa so tisti ljudje?«

»Kakšni? Staro, mlado, moški, ženske, prav vsake vrste, rečem ti, gotovo se bodo znamke podražile.«

»Prosim te vendar, saj si hodila v službo, da si dopovedati, da so znamke državne vrednočine in se ne morejo podražiti. Povšajjo se lahko poštne pristojbine tako, da bi človek moral prilipiti

Od opere do operete

Ljubljana, 27. februarja.

V okviru neomornega in sistematičnega skrbstva za duševno okrepilo in plemenito razvedrilo pripadnikom nemške občrne sile je bila sinoči, v soboto zvečer, v veliki dvorani hotela Union na visokem umetniškem nivoju stoječa glasbeno prireditve pod naslovom **«Od opere do operete»**. Organizirala jo je ljubljanska radijska oddajna postaja, ki jo je tudi v celoti prenašala, sodelovali pa so veliki radijski orkester pod vodstvom dirigenta Draga M. Štjanca, sopranistki Ksenija Vidaličeva in Draga Sokova ter operni solisti Drago Čuden, Vekoslav Janko, Janez Lipušček in Friderik Lupša.

Na sporedu koncertnega večera so bile orkestralne in pevske točke iz klasičnih opernih in operetnih del: Mozart, Rossini, Dvořak, Bizet, Puccini, Lortzing, Donizetti, Smetana, Zeller, Strauss in Lehár. Orkester je poleg samostojnih točk, ki jih je izvajal, spremljal tudi vse soliste. Tako celotni orkester, kakor njegov dirigent ter obe pevki in vsi pevci so bili od publike toplotno in močno akklamirani, z zadovoljstvom in užitkom pa so poslušali ta lep koncert klasične operne in operetne glasbe tudi tisoči radijskih poslušalcev ob svojih sprejemnikih.

namesto ene dve znamki iste vrednosti...«

»Torej je le podražitev...«

»Da, toda ne podražitev znamk, razumim vendar!«

»Malo si že popustil. Zdaj razodeni samo še to, zakaj se ljudje tepo in prerivajo pred poštnimi uradi, pa bova skupaj in bo objavelja moja.«

»Žena, kaj me dražiš?«

»Nič te ne dražim. Ljudje pritrskajo, kar gotovo nekaj pomeni. Ti, ki si učen, boš seveda svojo gonil, ampak množice, ki oblegajo pošto in ki jih ti s postelje ne vidiš, mi ne boš utajil.«

»Ze, že, ljuba žena, toda...«

Tako sva gonila vsak svojo in bi se bila lahko prepelala do polnoči. Mene je stvar grizla in pekla in zdi se mi, da mi je rečna samo zato odlegla, ker sem se razkazal. Otkelino so mi splahnelo, kakor bi bil odrezal, in to še tisto noč.

Danes sem čil in zdrav stopil na ulico. Precej od izhoda na levo je pri naš poštni urad. Začudil sem se: Vse črno ljudi, kakor čebele pred panjem. Prvi drže za ključko, tepo se sicer ne, ampak daleč menda niso od tega.

»Ha, si mislim, je le žena imela prav.«

»Vraga je imela prav,« se popravi takoj, »znamke se ne morejo podražiti.«

Stopim previdno h gruči. Pa nisem stopil na pravem koncu, kajti deset glavsov z vseh strani me poučuje: »Tako ne gre, tako bi vsak, le zadržaj v vrsti! Pa bi bili prej prišli!«

»Oprostite, prosim, saj jaz...«

»Nič ne bo, škoda besedi, kar zadaj se zvrstite,« me poučujejo nič kaj prijazno.

»Saj se bom, samo povejte mi, kaj se tu dobi, česa čakate, kaj prodajate?«

»Znamke!«

»Pošne znamke?«

»I kakšne pa?« me nekdo vprašuje.

»Ampak kaj? Kam pa hočete pisati, saj pošta sploh nikamor ne gre. Zakaj pa prav zdaj hočete vsi pisati,« poskušam krotko navezati razgovor.

Bučen smeh med množico: »Ojej, ta je pa z lune padel. O ne, ta je še za lunjo!« Nekdo dvigne aktovko in me oplazi z njo po glavi, drugi mi da z zlobno režnim obrazom krepak prijateljski sunek med rebra. V taki družbi se ni dobro dolgo muditi, ljudje se podvija. Na srečo je vogal sosedne hiše blizu. Sraknem tja, za menoj pa krohota, hihitanje, cvilenje, da me je bilo sram in me je obšla rdečica. Prav vesel sem, da sem se rešil. Kakršni so bili, bi jim tudi ne bil mogel dopovedati, da se znamke nikoli ne podražijo. Čuden svet! Ko sem se vrnal domov, je bila gruča še večja. Bili so drugi, toda nisem jih več nagovarjal, kaj bi dražil sršene! Neopojljivo pa mi je, kam in kako svet toliko piše.

Ob vsakem alarmu vzemite s seboj v zaklonišče prtljago in potrebnice, ki jih boste v resnem primeru potrebovali.

Pri tem boste tudi lahko ugotovili, ali je sploh za vse ljudi, opremo in prtljago v zaklonišču zadosti prostora, zraka, vode, sedežev, ležišč itd.

Zatemnitev od 18.30 do 5.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA IN OPERA
Ponedeljek, 28. februarja; Zaprtlo.

Sprejem v novootvorjeno operno hiščno solo bo v nedeljo 5. marca dopoldne ob 10. Sprejemali bodo dečke in deklice od 10. do 14. leta. Pouk bo brezplačen. Plaćevala se bo samo semestralna vpisna na 50 lir. Voda kole bo šef baleta ing. Golovin. Reflektanti naj prinesejo k sprejemu laške polnetne, oziroma kopalne oblake, telovadno copate in dijaško knjižico s seboj. Otrci se bodo morali podvrci zdravniškemu pregledu, ki bo ugotovil, če so zur vsveno sposobni za plesarski poklic in majhnemu pregledu njihovih sposobnosti za ples.

Premiera Forsterjeve domače opere **«Gorenjski slavček»** je predvidena za pridojni teden.

Filmski pregled

Tednik: Odlikovani slikar prof. Hermann v svojem ateljeju. Hokej na ledu med Berlincani in Celovčani. Smučarske tekme v Zell am See. Obisk pri Langemarck-študenti. Dekleta so se izkazala v vojni industriji ob stručni prav tako kakor kot strážnice ob bolniški postelji. Minister Dr. Goebbels je v imenu Führerja odlikoval vrsto Berlinčanov, ki so se prav posebno izkazali ob priliki letalskih napadov na državno prestolnico. Državni organizacijski vodja Dr. Ley je izročil osmim nemškim izumiteljem Todtovo nagrado. Veliki admiral Dönitz pri svojih močeh. Prvi posnetki z mostišča pri Nartunu. Angloameriški ujetniki v Rimu. Vzhodno bojišče. Slike iz mesta Vitebska. Nočna bitka.

Sloga: »Usoda« (Wien-Film). Brez dvojna najmočnejši film sezone, tako vsebinsko kot igralsko. Avtor filma: Gerhard Menzel, to zadošča, Menzel je znakma med nemškimi filmskimi avtorji. Vzame si kot osnovo vedno krepak motiv, kategorija obdelava z redko fino in logiko, ki je pri filmu tako važna. Poleg tega ima poseben dar optičnega mišljenja, kar je za vsakega filmskega avtorja bistvene važnosti. Ce zabeležimo še, da je režiser filma Geza Bolvary in nosilec glavne vloge Heinrich George, potem vidi vsakdo na prvi pogled, da so se tu osredotočili filmski stvaritelji prvega reda in bi bil že res prvi čudež, ako bi ti »kanoni« dali kaj manjvrednega od sebe. — Dejnanje filma se odvija v Bolgariji tik po prvi svetovni vojni in 17 let pozneje. Motiv: krvna osveta in izredna zvestoba in pokornostna služabnika. Dejnanje je dramatsko vzorno zgrajeno, zaplet je spretno in tako odlično izpeljano, da prevzame slihernega gledalca. Čeprav komu morda na prvi pogled, na zunaj snov ne prija, toda čim se prčne dejanje razvijati, ga film zgrabi in potegne za seboj. To pa je slej ko prej zasluga in odlična avtorja, ki zna iz na videz nesimpatičnega motiva izločkovati snov za film, ki je postal slager sezije. George je v tej vlogi izredno močan in na višku svoje igralske umetnosti. Najmočnejši je vsepakor v prizoru srečanja z bivšim poročnikom po 17 letih in pa, ko pove otrokoma Remko, čigava sta. V nadaljnjih vlogah Gisela Ughien in Werner Hinz, ki podaja tudi prav odlično poročilca in pozneje snubca. Ker je zanimanje za film izredno, ostane predvidoma dalje časa na sporedu.

Dodatniška skupina Jadransko Primorje RADIO LJUBLJANA

PONEDELEK, 28. FEBRUARJA

7.00—7.10: Poročila v nemščini; 7.10—9.00: Jutranji govor; vmes od 7.30—7.40: poročila v slovenščini; 9.00—9.10: Poročila v nemščini; 9.10—9.20: Koranica, pregled sporidi (nem. in slov.); nato koranica; 12.00—12.30: Opoldanski koncert; 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini; 12.45—14.00: Koncert malednske orkestra; vodi Stojan Stenović; 14.00 do 14.10: Poročila v nemščini; 14.10—15.00: Vsakemu nekaj; 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini; Napovedi sporeda; 17.15—18.00: Pisana paša — zabava bo vaša; 18.45—19.00: »Segave besede« — Fran Lipah; Gledališče; 19.00—19.30: Narodne pojke »Fantje na vas«; 19.30—19.45: Poročila v slovenščini; napoved sporeda; 19.45—20.00: Glasbena medrega; 20.00 do 20.15: Poročila v nemščini; 20.15—21.00: Od napeva do napeva; 21.00—22.00: Ljubzen bo nočoj moj gost; 22.00—22.10: Poročila v nemščini; 22.10—22.30: Nekaj napevov za lakho noč.

Objave

Ing. Jos. Zidansek, načelnik ministrstva v pok., je umrl kakor smo že poročali, dne 28. 1. 1944 na svojem domu v Spitaliču. Slovensna maša zadušnica se bo opravila dne 29. t. m. ob 7. uri v cerkvi Mar. Oznanjena oo. frančiškancov. Vabljeni so vsi njegovi prijatelji, znanci in rojaki.

— Učite se strojepisja. Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče v zasebnem ali javnem poklicu. Novi enodvo- in trimesečni strojepisni tečaj pričeneja 1., 2. in 3. marca. Moderna strojepisnica desetprstna učna metoda. Vpisovanje dnevno. Učnina zmerna. Pouk dopoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Informacije, prospekte d. je: Trgovsko učnišče »Cristofor učni zaveza, Domobranska 15.

— Belo vino točno čez ulico — gostila na Lovšin, Gradišče 13.

MALI OGLASI

DENAR ZA SIEKLENICE, vseh vrst in dimanzanec (balone), kovine in druge predmete dobite pri »METALIA«. Gospodstva: ska cesta 16, ki plača najboljše. N-25-6

ZLOZLIVJE STOLE za vrt in zaklonišče, kakor tudi vsakovrsten rezan in tesnjenje, do tve v skladišču zadruge »Marade« v živinovozdravniški ulici (za Cukrarno).

Zima se sicer bliža h koncu — potrebe na ostajajo in se večajo. Zato darujte Zimski pomočil

Naša nedeljska kronika

Ljubljana kupuje in prodaja znamke

Ljubljana, 27. februarja.

Za slovo nam hoče februar nekoliko ponagajati z vremenom. Imeli smo ob koncu tedna krasne, jasne in sončne dni, kakršnih smo sicer letošnjo zimo že navajeni, toda v soboto proti večeru je barometer padal in napovedovalo naglo spremembo. Mraz, ki je v noči na soboto potisnil živo srebro celo na 10°C pod ničlo, je v noči na nedeljo znatno popustil in smo imeli v zgodnjih urah ponedelja, vrh tega je padlo nekaj drobnega snega. Kma-

S knjižnega trga: Ročni obzornik

Drobna knjižica, ki je izšla pod tem naslovom pred časom v samozaložbi avtorja, se je izkazala za tako praktično in priročno in v vsakem pogledu, da je zbudila zasluženo pozornost v vseh krogih. Saj najde v tem »Ročnem obzorniku« vsakdo prav vse, kar se potrebuje v dnevnih dogajanjih, tako da nadomešča v malem cel leksikon. Veliko povpraševanje dokazuje, da je ta knjižica nastala res iz potrebe časa Spričo splošnega zanimanja se je avtor sedaj odločil izdati ponatis posameznih poglavij tako, da bo s tem še bolj ustrezno onim, ki jim je »Ročni obzornik« priročno pomagalo za posamezna področja. Prvi del bo obsegal slovensko slovstvo ter važnejše zgodovinske in zemljepisne podatke, drugi pa pravopisna pravila s tujimi izrazi in rekli. Ker bosta oba dela izredno poceni, bo s tem prav posebno ustrezno zlasti dijaštvu, ki si danes ne more nabaviti dragih knjig. Pobuda založništva »Ročnega obzornika« zasluži za to vse priznanje.

Teden v gledališču:

L. Anzengruber **«Slaba vest»**

Preprčljiv uspeh D. Sadnikove in M. Dolničarja v **«Sneguročki»**

Novi talenti se uveljavljajo na našem opernem odru. Kržetovi in Bankartovi je sledila v soboto na debutu poti grč. Draga Sadnikova, gojenka pevke šle p. of. Miloca Bršička. Izbrala si je vl go pastirja Lela v **«Sneguročki»**. Vloga je precej problematična, saj izrzuje Lela v sebi prvine baletovne in človeške sredine, pravilnosti in realističnega okolja. Njegova duša kipi k božanskemu, njegovo srce težo k človeškemu. Lela je v sukališču ženske oblasti in beralejskega carstva. Sadnikova je s samozavestjo, ki je pri debutantih običajno ne srečujemo, pa tudi z znanjem in hladnim povdarcom upoštevala v svoji kreaciji oba navedena elementa: njena zunanja pojavnost se je skladajala v pravilnost, premikala se je te tudi od časa do časa stvarnosti berndejske patrijarhatnosti in bila simpatična znanlika onih človeških čustev, ki neodoljivo, v kotrajno zbuzkavajo človeška srca. Za debut je bila njena stvaritev nenavajno ustrezna. Njena izrazna sredstva so bila tehtno premerjena in smiselno izbrana. Kakor je igralsko zadovoljiva, tako se je tudi njen temni altovsko barviti mezzasopran v znamenitih Lovlih spvih druge, predeklepne in silovne slike izravno obnesel. Opazljivo se lepi sodovi nene vztrajne, smotrne pevške vzgoje in dokaj visoke stopnje solidne glasbene izobrazbe. Njen glas je v vseh legah prevzorno uravnotežen, mirno, toda šgurno izražen. Poje lepo, lahkončno in vseh legah, blagovostno in razočarno. Upati je, da se ne bo oddaljila od našega odra, saj ljubljanska opera tako

lu pa se je ozračje spet bolj ogrela in namesto ponedelja so se ljubljanske ceste in ulice zablatile, nebo pa je bilo ves dan sivo, puščobno.

Za sprehede torej poslovilna nedelja letošnjega »prestopnega« februarja ni bila najidealnejša, niti promenada ni bila dopolnena tako živahna kakor ponavadi. Zato pa so se tem bolj napolnili gledališča in javni lokali. Če bi po sobotnih in nedeljskih obiskih naših javnih lokalov presojali vojno življenje v našem mestu.

in pošteno kmečko delde je njena Lizička. Preveča je zanos zmagujoče mladosti. V vrsti ostalih ženskih vlog se uveljavljata še Reza Polonce Juvanove ki je na tej svoji Nagodetovi veliki delki podčrtala po teze udanosti in patriarhalne navezanosti pštenih poslov na svoje dobre gospo arje, in Lenka Rakarjeva, ki je uprav p.štaten »linter«, ki razsajja po Pustem vrhu, naziprosna krotikla svojega moža in obeh sinov.

Teza predstave sioni na čvrstih Cesarjevih ramah, ki mnogo in zanesljivo prenesje. »jegov Nagode je samozavesten, veljaven kmetijski gospodar, ki ga pa gloda črv pekoče vesti. To njegovo ranljivo točko nenehno razpuzhije farizejsko navdihneni svak Čimžar, neodčujljiv, jidek cpminjivalec k pokori. Lipch je izdelal v Čimžarju enega svojih najmarkantneših od sidih profilov. Kakor je Cesar podčvrtvil s svojim Nagodetom vse značne lastnosti kmečke prirodne bistrine, odkritega misl enja in zdrave pronicavosti v vse prikrite in manj prikrite kanale človeškega šp kulacijskega luha, tako je občutili znakl njene znanje pretkane narenosti, usiljive vjudnosti in sladko cedeče se potuhljenosti.

Drenovec štefan kaže vzgledno zvestobo svojemu gospodarju in visoko vzravnani fantovski ponos. Bi utegniti biti prvi štant od farea. Brezpegojna podrejenost domaćemu slintvrju in smešna polhivnost, črtujeta Pečkovega Robasa, narvna o: atost pa P. Kovidevca voznika Ožbata. Med epizodnimi vlogami naj omenimo še oba Robasova sinova Naceta in Anžeta v sadovojnem Raztresenovem in Brezigarjevem poljanju. Inscenatorske naloge je dobro opravila Gerlovičeva, kostumi pa so zanesljivo področje J. Vilfanove.

Občutljivo se bo ob »Slabi vesti« primerno razvedrilo, pa se tudi ob naravno klasičnih, zdravih rečeh nekoliko počitilo.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

IZPLACUJE

»A VISTA VLOGE« VSAK CAS, »NAVADNE« IN »VEZANE« PO UREDEBI — SODNO DEPOZITNI ODDELEK, HRANILNIKI, TEKOCI RACUNI. — ZA VSE VLOGE IN OBVEZE HRANILNICE JAMCI

MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA

bove, ki je pravilni pojav iz onostranstva pevstvo ter igralsko odlično izgrajila. Za dirigentiškim pulcom pa je prevzel mesto po pokojnem M. Stritofu dirigent A. Nefrat, ki je z preizkušeno mojsarsko roko vodil orkester, soliste in zbor ter povezal njihovo sodelovanje v skladno izvajajočo celoto.

V Drami se nizajo ljudske igre. Če so umetnostno podane, je upravičeno njihovega vzprizaranja tem trhatneja in tem bolj pripravljena. Anzengruber v svojih številnih odskih delih vztrajno neutrino stika in šari po duši, srcu in vesti kmečkega človeka, ki si ga ogleduje z vseh njegovih sončnih in senčnih strani.

V »Slabi vesti« se je lotil bogatega kmeta, ki je doživel v mladosti naraven spodralj pa je pripravljen spokorit se zanj. Neogiben nauk te ljudske igre je: Mo ali na spozoba se more popraviti le s svetlim etičnim dejanjem in notranjo katarzo. Na zadnje se vse srečno in dobro izteče. Mladi par prinasa temu kmečkemu veljaku notranji mir, vrača mu vero v življenje.

V terek je bila premiera. Ugajala je. Režiral je M. Skrbinek, ki je vstnil vprizoriti pečat zdrave kmečnosti in vedre lomčnosti. Opri se je na A. Benkovičev prevod, pa tudi po svojem prev. arku p. izmerno pilil in stružil. Kaže se tudi stremjenje po ustreznem »pomenuju« anzengruberskega alpskega okolja, kolikor to dopuščajo tehnične možnosti. Igralci ter igralke se poslužujejo stiliziranega narrežerske naloge, temveč je hotel okrepiti zunanje učinke s povdarcom etne črte, ki se vije akost vsa štir dejanja.

Nosilka vodilne ženske vloge je bila Vida Juvanova. Vse svoje stvarjalne sposobnosti je spretno podredila nalogan, ki jih terja vloga Gabrove Lizičke. Lotila se je s svojim zrelim umetnostnim okusom in prijemen. Naravno, zdravo, preprosto, vedv

Izdani socializem

Izповед bivšega prepričanega komunističnika, ki je deset let živel in delal v Sovjetski Rusiji ter se vrnil kot nezprosen nasprotnik boljševizma

Leta 1938, torej leto dni pred pričetkom sedanje vojne, je bil napisana v Švicah knjiga 'Izdani socializem' (Der verlorene Sozialismus). Njen avtor je nemški gozdarski inženjer Karl Albrecht, ki je bil deset let živel in deloval v Sovjetski Rusiji. Po roku je iz Vürtemberg, kjer je bil njegov oče aktivni oficir. Albrecht je bil 18 let star, ko je ob začetku prve svetovne vojne odšel k vojni. Ostal je potem frontni pehotni bodec vse do konca vojne, petkrat je bil ranjen dvakrat od tega tekoče. Dosegal je največje odkritovanja za hrabrost in večkrat npr. doval, tik pred koncem vojne pa je bil predlagan za oficirski čin.

Po vojni je Albrecht nadaljeval in končal svoje gozdarske študije, toda v takratnih političnih razmerah je zaman skušal zapeljivost za pedel je zato vsem laže demagoški komunistični progončan in tudi sam postal prepričan komunist. Kot tak je z veseljem nabiral prijatelje, ki so mu jo nudili takratni nemški komunistični ekspanzisti. In leta 1924 pobegnil v Sovjetsko unijo. Ostal je tam kakor rečeno deset let ter se povzvel na najvišje gospodarske in politične položaje. Nazadnje je bil celo namestnik ljudskega komisarja za gozdno gospodarstvo in lesno industrijo.

Doživljal in skušnje v teh desetih letih so v Albrechtu temeljito ubili vero v možnost uredničenja komunističnega načela ter ga napolnili z grenkim razočaranjem zlasti nad boljševizmom. Prečnil se je, kakor sam pravi da je oboljševiška nreška marksistična komunizma strahotno žilo od vsega kar more socialistično odklanjati in pobiti ali socializem. Za rok tega je kmalu prišel tudi on, kakor toliko drugih navno idealnih pristavev varljivo komunistične teorije pod udar nezprosnе GPU in si je kmalu kmali rešil glavo.

Zakaj in kako je izgubil svojo vero v komunizem in svoje zaupanje v boljševizem je opisal Karl Albrecht na prepričljivo in napet način v svoji dori omenjeni knjigi. Posneli bomo iz nje nekaj najbolj zanimivih in poučnih poglavij, ki kažejo, kako prazne in gofuvive so blesteče obljube, s katerimi skušajo boljševiki in njihovi komunistični ekspanzisti slepi in zapeljivati delovna ljudstva raznih narodov, med njimi zlasti tudi našega. Za uvod prinašamo danes prebršljivi predgovor, ki ga je avtor napisal svoji knjigi. Glas se:

Nisem se lahko odločil obliaviti poročilo o doživljajih svojega desetletnega bivanja v Sovjetski uniji. Prebil sem tam najtežjih in najbolj razbitih deset let svojega življenja v SSSR ne ko več ali manj dobro plačani specialist ki mu je plod njegovega dela in usoda države, kateri služi, vsem postranska zadeva marveč kot prepričan in veren komunist, ki je vse svoje sile in vse svoje znanje posvetil odomovini vsega delovnega ljudstva.

Sedaj je teh deset let kot zaključeno poglavje že za menoj. Zapustil sem Sovjetsko Unijo ter sem se vrnil v svojo domovino, v Nemčijo kot v popolnoma nov in tuj svet. Kot mlad komunist sem l. 1924, zapustil weimarsko državo, kot prvi komunist, a še vedno goreč socialist sem se leta 1934 vrnil v novo Nemčijo, v Nemčijo narodnega socializma. Izbiše GPU sem prišel v koncentracijsko taborišče Gestapa. Pa tudi to je minilo in zdaj sem svobodan.

Zaplesen sem kot inženjer v inozemstvu. Daleč za menoj je SSSR. Usel sem dosegu GPU. Prav tako pa sem prost slehernega političnega pritiska vsake druge vrste.

V tej svobodni stojim pred odločitvijo, da molčim ali pa da spregovorim. Če molčim, ne tvegam ničesar. Neovirano lahko živim in delam, koder hočem. Če pa govorim ni več poti nazaj v zatisež zasebnega življenja. Zavratni morili GPU me bodo zasledovali, obrekovali in obtožbo bodo spremljali moje ime. Vse to pa se lahko prenese. Le enega se najbolj bojim: da me ne bi napadla razumelji prijatelji in sodrugi dolgoletnih, a vendar brezuspelih bojev za boljši svet in da me ne bi obodili za izdajalca in odpadnika. V Sovjetski uniji sem pošteno in po svojih najboljših močeh opravil svojo dolžnost. Ko me je zadel pest GPU, se niti nisem mogel odločiti, da bi se zatekel pod zaščito svoje nemške domovine. Bil sem pripravljel zagovarjati se disciplinarno, če bi se bil, dasi nezavedno, prenešil. Toda niso me pozvali na odovor. Vedeli so, da nisem ničesar zakrivil. Kljub temu pa so me hoteli uničiti, kakor so uničili že prejšnje in še kasneje večji del starih Leninovih boljševikov.

Prav tako malo kakor ti može, sem izdajalec jaz. Bil sem socialist in socialist ostanem. Toda bil sem komunist in sem veroval v zgraditev socializma v Sovjetski uniji. Toda doživljal je SSSR so me prisilili, da sem se tej veri odrekel.

Vem da so po vsem svetu milijoni oči uprti na vzhod in da pričakujejo rešitve iz Moskve. Zaradi tega milijonov, ki žrtvujejo čas in svojo silo in mnooi med njimi tudi življenje, moram poročati, zakaj sem izgubil to vero.

Vem, da po brezkonznih planiravah SSSR milijoni v slepi veri prenašajo nadčloveške napore, da bi se uredničili njihovi socialistični ideali. Najboljši med njimi so pomrli ali pronašli njihova prizdavanja in njihove žrtve so bile zamažane kajti njihova mruk polna pot ni vodila v boljši svet, marveč v kaos, v pozubo, v pronast.

Tem brezkoniznim, tem brezsmiselnim žrtvovanjem v spomin moram pokazati, zakaj je bila njihova pot napačna.

Se danes sem prepričan, da je bila revolucija v Rusiji potrebna in neizbežna. Strani pritisk carističnega režima kmetje izmozgavajoč fevdalizem delavstvo izkomunistični nastatavi kapitalizem pritisk režima s svojo zastalostjo in komunistični dduil sleherni napredek naroda izpodredil mladino in pritisk ljudske množice v bečo. O tem so mi pripovedovali tako priprosti kakor tudi izobraženi ljudi, je. V zaporih GPU sem spoznal starega baltskega aristokrata in visokega carsko-ruskega oficirja. 72-letnega zadnjeza carjevega pripobitnika generalnega majorja viteza Maydella, ki so ga pozele, ko sva bila mnogo tednov elinaj zaporja odvduhli nekoga večera agentji GPU in ga ustrelili.

Tudi ta odlični mož iz natvijših slojev starega ruskega carstva je v očelid svoje smrti izpovedal, da mora ostati preteklost preteklost, ker je bila ruskega naroda neuredna in neznosna.

Toda kakor je revolucija Kerenskega klavno izginila v pesku tako tudi boljševiška revolucija ni izpolnila upanja ruskih narodov, marveč jih je strašno izdala. Nesvobodi pod carizmom je sledilo absolutno suženstvo pod boljševizmom. Zelo skromne življenjske razmere širokih ljudskih slojev pred letom 1917 je zamenjala permanentna lakota po prevratu. Izkoloniziranju delavcev in kmetov v prejšnji Rusiji je sledilo v boljševiški Ru iji neumljeno izkoriščanje vseh po strahotnem despotizmu, kakršnega zgodovina človeštva ni še nikdar videla. Nedostojne metode caristične Obrane so zamenjale metode Čeke in GPU, ki bijejo v obraz slehernemu človeškemu dostojanstvu. Boljševizem ni prinesel rešitve, ni prinesel socializma, marveč je pahnil narod v najgibšo bečo.

Se danes sem prepričan, da je borba proti socialnim krivicam v večini dežel Evrope in po svetu potrebna in nezadržna. Gorje pa narodom sveta, če naj ta borba v svojih posledicah postavi na mesto današnjega družabnega reda boljševizem! In gorje narodom, katerih madina se priznava h kmetijskim diktatorjem in se boji proti vladam lastnih držav na korist Moskve.

Kamor koli pogledaš v OF, povsod najdeš „partijo“

Z razpadom bivše jugoslovanske vojske so avtomatično prenehale delovati in obstojati vse legalne politične stranke in z njimi mnoge druge organizacije. Prenehala pa ni komunistična stranka ali — kakor jo komunisti sami imenujejo — komunistična „partija“ (KP). Ona kot izrazito izven narodna organizacija in kot ekspanzijska kominterne ni bila prav nič vezana na državo. Ker je že do takrat delovala ilegalno, podtalno, je računala, da je nastopil zdati za njo le še ugodnejši čas. Vrgla se je na delo z vsem svojim agitacijskim aparatom ter skušala v nastali duhovni zmedi uničiti še vse ono, kar je v ljudih ostalo še pozitivnega. Sprva se še sama ni znašla ter je na vse strani samo rušila in uničevala, ko pa se je začela vojna s Sovjetsko Rusijo, je dobila od kominterne iz Moskve jasno odrejen pravec. Dana ji je bila naloga, da na tleh bivše Jugoslavije pripravi in ob primerem čas izvede komunistično revolucijo. Obenem naj bi z ustvarjanjem nereda indirektno podprla Sovjetsko unijo.

Prikrivanje pravih voditeljev KP in OF

Na delo se je vrgla tudi komunistična partija v naših krajih. Osrednja oseba komunističnega glanja pri nas je bil takrat in je tudi še danes Edvard Kardelj. Predsednik partije in drugi njeni vidni funkcionarji so bili sicer mnogokrati drugi ljudje, toda glavno in odločilno besedo je vedno imel Kardelj. Tudi ko je bil Kidrič v začetku OF predsednik „vrhovnega plenuma“, je bil resnični komendant Kardelj. Trenja, ki so nastajala v vodstvu, so znali vedno znova zadušiti, če ni slo z lepa pa z grda.

Vodstvo komunistične partije je bilo popolnoma neznan, še tudi potem, ko so že vsi vedeli, da je ona edini odločilni činitelj v OF. Celotno organiziranje partije niso smeli vedeti, kdo je v strankinem vodstvu. Ta „konspiracija“ se je zdelo komunistom potrebna zato, da bi se lažje skrivali za krinko OF ter slepili ljudi, kakor da je OF res nekaka splošna narodna stvar. Na vsa vprašanja glede vodstva, so vedno odgovarjali, da so osebe sedaj postranska stvar in da se bodo vse te zadeve reševale in pojasnile »po osvoboditvi«. Do takrat naj počivajo tudi vsi notranji spori. Videli smo, da so za žalost komunistični manevri v marksiterem pogledu uspeli in da se je dal prečisti del našega ljudstva po njih res prelespiti.

Partija ščiti partije

Ze jeseni l. 1941 so se komunisti lotili formiranja obožroženih oddelkov na Dolenskem. Dobrodošli so jim bili vsi, ki so se dali v nje zapeljati, samo bivših aktivnih oficirjev niso marali. Zdeli so se jim premočno zanesljivi in bali so se, da bi ovirali izključni komunistični vpliv na obožrožne skupine. Kar se je oficirjev vendarle izgubilo k njim takrat so drug za drugim brez sledu izgini. Nekateri so uvideli da niso kos komunistom in so se zopet umaknili kar pa jih je hotelo vztrajati, so bili na tihem likvidirani; razen redkih, ki so že prej bili komunisti ali pa so se h komunizmu »spreobrnili«.

Značilno je za to prvo dobo, da komunisti večine svojih zanesljivih ljudi takrat niso pustili na teren. »Za nas še ni čas,« so jim pripovedovali in polasnjevali to s tem, da se mora komunistična organizacija »obvarovati vseh nepotrebni žrtve«. Poslali so v hribe le nekaj zaupnikov, da so se polastili vidnih mest. Tudi raznih nesmiselnih demonstracij, ki so jih komunisti prirejali pod firmo OF se njihovih pristavi niso oboževali, češ »da ne zapro naših ker jih bomo pri nadaljnem razvoju še bolj potrebovali.«

»Spreobračanje« h komunizmu v obožrožne oddelke po dolenskih hribih in gozdovih so tako prihajali zapeljani in zaslepljeni ljudje nairazličnejših narodov in zaslepljeno vodstvo je izdalo pazorov. Komunistično vodstvo je izdalo pazoro da je treba postopno vse te ljudi priveriti v komunizem. Za doseg tega namena so se komunistični zaupniki polastili vseh vplivnih položajev, kjer ni šlo z lepa, pa s silo. Komandanti obožroženih skupin in tem skupinam prikladni politkomisarji so bili kmalu izključno komunisti. Skupno so vplivali na svoje močtvo ter ga spreobračali h komunizmu. One glade katerih so obunali da bi se jim to posrečilo, so vedno pošiljali na najbolj ri-

To mladino, polno idealov, se zapeljane borce za svobodo je treba rešiti. Njimi je treba pokazati, kdo so v resnici tisti kmetijsko zapeljivci ki jih vabijo v batalijone obožroženih upornikov in v mednarodne brigade.

Prav zaradi tega moram govoriti Moram poročati, da je boljševiška praksa marksističnega komunizma mnogo strašnejša od vsega, kar na kapitalizmu odklanjamo in pobijamo.

Tudi meni je znano, da je treba v dobi graditve novega sveta prenašati trdote in pomanjkanje. Zaradi tega tudi prostovoljno prenašane trdote sovjetskega življenja in beda narodov SSSR, ki sem jo pošteno delil, niso mogle same po sebi omajati moje vere v boljševiško rešitev. Kar pa je moja vero uničilo, je bilo jasno in neovrnjeno spoznanje, da dogajanje v 21 letih boljševiške vlade ne predstavlja opornih krčev boljšee dobe, marveč obožročen smrtni boj za življenje nesposobnega in neplodnega sistema. Dokaz za točnost tega mojega grenkega spoznanja dajejo dejstva, o katerih bom poročal.

Nobena sprememba taktike, nobena sprememba metod, nobena zamenjava ljudi nobeno spreobrnjenje Stalina na njegovi dosedanjih poti, nobene žrtve idealistov ne morejo zlo boljševizma spreminiti v dobro za človeštvo.

Preprijani, ki to vedo, molče. Molče diplomatski zastopniki Sovjetske unije v inozemstvu, molče tudi po večini vsi, ki jim je uspelo pobegniti iz SSSR. Vsi se boje maščevalne roke GPU. Toda eden mora govoriti.

Ce me bo ta izpoved, to odkrito svarilo socialističnim tovarišem po vsem svetu stalo življenje, če me zadene maščevanje GPU potem naj moja smrt potrdi resnico, za katero se borim.
Kurib. v letu 1938. K. I. Albrecht

Uspešno in vsestransko delo Odbora za preskrbo povratnikov in pribežnikov

Ljubljana, 25. februarja

Odbor za preskrbo povratnikov in pribežnikov je bil ustanovljen 15. nov. 1943 na pobudo Pokrajnske uprave ter je stopil v tesno zvezo s socialno-zaravstvenim oddelkom Pokrajnske uprave. Predsedstvo odbora je bilo poverjeno predstavniku Pokrajnskega podpornega zavoda. V odboru pa sodelujejo poleg uradnih predstavnikov tudi zastopniki dobrodelnih ustanov. Prvotno sta bila zastopna samo Slovenski rdeči križ in škofijska dobrodelna p. sarna, po novem letu pa so bili pritegnjeni tudi predstavniki Kmečke p. sarne (Odbor za dolenske, notranjske in belokrajske begunce). Na ta način se je doseglo sodelovanje javne in zasebne dobrodelnosti.

V učiteljsku in na Ledini

Odbor je prevzel skrb za pribežnike iz posameznih krajev Ljubljanske pokrajine kakor tudi za povratnike iz raznih taboršč in zaporov, ki se po krivdi komunizma niso mogli vrniti na svoje domove. S tem je razbremenil mestno občino, ki je prvotno skrbelo za vse te žrtve komunističnega uničevanja.

Po stanju dne 25. januarja t. l. je bilo stvilo pribežnikov le malo višje od števil povratnikov. Ogromno večino med njimi imajo odrasli moški, le kakih 10 odstotkov je žensk in otrok. Med povratnike je tudi 166 Srbov in Črnogorcev ter celo 12 Grkov in 2 Alb. nca. Povratniki, stanujejo v učiteljsku, pribežniki pa so v glavnem nastanjeni v osnovni šoli na Ledini, nekaj jih je pa tudi na učiteljsku ter v bivši Sernečevi vili v Peruški ulici.

Prehrana v javnih kuhinjah

Hrano dobivajo oskrbovanci v javnih kuhinjah, dobra polovica v Delavskem domu, malo manj ko pa ena četrtina v Ljudski kuhinji in v Delavski zbornici. Nekaj pa tudi v Železničarski menzi. Stroški za prehrano znašajo 6.15 lir dnevno za vsakega oskrbovanca. Oskrbovancem daje odbor po možnosti tudi razne dodatke, zlasti jabolka. Zaposleni oskrbovanci morajo sami nositi stroške za prehrano.

Odbor je takoj po svoji ustanovitvi rešil vprašanje posebe in jedilnega pribora tako, da je s škofijsko dobrodelno pisarno uredni rnal nabiranje po hišah. Zbirka je zadovoljivo uspeša. Težja pa je bila preskrba z obleko in obutvjo. To skrb sta prevzela Slovenski rdeči križ za povratnike, škofijska dobrodelna p. sarna pa za pribežnike. Del stroškov je prevzela Zimska pomoč, ki je tudi sicer s svojim sredstvi v zn. tni meri omogočila uspešno preskrbo prizadekih. Razdeljeno je bilo zlasti veliko spodnjega perila ter deloma tudi obleke in čevljev. V tem pogledu se je stanje oskrbovancev bistveno izboljšalo.

Skrb za zdravje

Posebna pozornost je bila posvečena zdravstvenemu skrbstvu. Prvotno je za zdravniško službo skrbel mestni fizikat. Njegov zdrav-

niki so v času v treh mesecih izvršili 826 ordinacij za oskrbovanje v 281 primerih so nastopili bolnike v bolnico Od 17 januarja t. l. deluje v osnovni šoli na Ledini posebna pisarna postaja Slovenskega Rdečega križa. Pisarna ima primerno uredjeno orodno pisarno s 18 posteljami. Zdravniško in strazniško službo opravlja osebje Rdečega križa.

Odbor je vsaj deloma preskrbel oskrbovanecem slalnječe in odeje, vendar pa jih še daleč ni dovolj in se akcija še nadaljuje. Sobe so deloma opremljene z lesenimi pogradi. V kratkem bo mestna občina dobavila taka ležišča za vse spalnice v osnovni šoli na Ledini. Odbor stremi tudi za enako ureditvijo stanovanjskih prostorov na učiteljsku.

V okviru splošne higijene je bila urecena pisarna in sušilnica učiteljsku. S tem je omogočeno vsaj najnujnejše pranje osebne perila. Posebej sta nastavljeni tudi dve begunski kot perici.

Pisarna v šoli na Ledini

V osnovni šoli na Ledini je odbor uredil posebno dnevno sobo za obiske, branje itd. Na uporabo so vsi dnevniki in tedniki. Upravo časopisov so sle v tem pogledu odboru zelo na roko.

Upravne posle opravlja pisarna v osnovni šoli na Ledini. Osebie so dali brezplačno in razpolago mestna občina. Zavod za socialno zavarovanje škofijska dobrodelna pisarna Slovenski Rdeči križ in mestni odbor Pokrajnskega podpornega zavoda. Pisarna vodi evidenco oskrbovancev, razdeljuje nakazila za prehrano, nadzoruje prostore in posreduje pri vseh zadevah, ki se nanašajo na povratnike in pribežnike. Pisarnike potrebščine je dala doslej brezplačno na razpolago kartonža tovarna Bonač.

Denarna sredstva za preskrbo povratnikov in pribežnikov daje Pokrajnska uprava potom Pokrajnskega podpornega zavoda. Odbor za zimsko pomoč je na odredbo g. prezidenta dolečil v ta namen 1 milijon fr.

Vsi za delo sposobni delajo

Odbor je deloma skrbel tudi za begunce, ki bivajo izven Ljubljane. Po njegovih navodilih je Pokrajnski podporni zavod podpral podporne akcije v Novem mestu in v Logatcu. Pomniti je, da je skrb za pribežnike, ki bivajo na področju okraja Ljubljana okolica, prevzel sreški načelnik iz sredstev Z mske pomoči. Za sedaj ni potrebe po ustanovitvi posebnih zbirališč za te pribežnike. Stanovanje in prehrana sta organizirana po kmečkih hišah.

V sodelovanju s Kmečko pisarno je odbor ukrenil vse potrebno za zaposlitev za delo zmernih oskrbovancev. Vsi za delo sposobni povratniki in pribežniki delajo. Izjema velja samo za starce, matere z otroki ter za bolne in onemogle.

Navajajte otroke k delu!

Primerena zaposlitev stroka je obencm najboljšee vzgojno sredstvo

Dobro pripomoček za odgojo otroka je zanj primerno delo. Nikoli naj ne bodo otroci brez posla. Dokler so majhni, naj se igrajo s preprostimi igračkami, a navaditi jih je treba, da se igrajo po možnosti samostojno brez pomoči odraslih. Nikakor ni potrebno, da bi imeli otroci polno sobo dragocenih igračk. Saj česar je preveč, tega se odrasel človek pa tudi otrok hitro navadita. Kar ga danes miška in mu polni srce s koperničim hrepenenjem, to leži morda že jutri pozabljeno ali celo polemljeno v kotu. A otrok se niti ne zaveda, da imajo roditelji zaradi teh igračk stroške in trpe škodo. Denar jim je brez vrednosti, darila brez cene. S tem pa se otroci nauče potratnosti in lahkomiselne razsipnosti, da tudi kasneje ne cenijo dovolj svojega lastnega zaslužka in ga nemiselno zapravljajo. Zato navajajte otroke k skromnosti, da se razvesele že najmanjšega darilca!

Ti niti ne potrebujejo, da bi se otroci samo igrali. Tudi mala dela v hiši naj jim bodo prjetno razvedrilo. Ko so se prav majhni, naj pomagajo materi pospravljati, snažiti, opravljati kuhinjska opravila, pometati, delati na vrtu, streehi odraslim itd. Lahko brišejo prah, snažajo razne predmete, prenašajo razne stvari. Tako opravila vesele otroke bolj nego dragocene igracé in ponosni so na svoje delo. Seve to delo pli polnovredno, a je izvrstno vzgojno sredstvo.

Otroci naj imajo tudi svoje 'igracé, svoja učila, obleko in obutev v najlepšem redu. Ne samo, da jim daje pospravljanje primereno opravilo, ampak navadijo se tudi na red, ki je vsakomur neobhodno potreben. Navadno pazijo v tem oziru matere samo na dekletice; dečkom pa streže mati in jim morajo streči sestrice, kar je popolnoma napačno. Ako se vedno sučeno okrog teh malih možčkov in jim strežemo, jim siloma vcepimo tisto nesimpatično smuško vzvišenost, ki se je neizbežno nikoli več. Stredji jim mora najprej mati, nato sestre, potem žena in hčere. Ako slučajno ni nobene izmed njih v bližini, pa se vedejo taki možki, kakor da so brez nog in brez rok.

Zato naj tudi deklič delajo v hiši isto, kar delajo dečke; ne bo jim v škodo in ne v sramoto. Tudi fant mora znati pospravljati, pometati, svojo obutev, obleko in perilo v redu držati ter končno tudi kako malenkost zašiti. Potem izgine tista možka nesamostojnost in nerodnost ki spravlja moža v skrajni obup, ako si mora sam prnesti na mizo skodelico kave, ali če se mu odtrga pri sukajni gumb, pa ni takoj žena blizu, da bi mu ga prilaša.

Tudi deklič — gosposki in kmetijski — naj bi vadili svoje roke, da ne ostanje okorni in nepomajljiv; vse svoje življenje. Sreb matere je predvsem, da jih v otroški dobi navaja tudi k vsem hišnim opravilom.

Nova vrsta železniških voz v Nemčiji

Univerzalni vagon za prevoz ljudi, ranjencev in blaga

Uprava nemških državnih železnic je na izredno praktičen način rešila vprašanje pomanjkanja železniških vozov, ki se je v vojnem času pojavilo v vedno večji meri. Vojne razmere so imele za posledico, da je bila gradnja železniških vagonov zmanjšana, ker se je moral civilni potniški promet na korist prometa za vojno važnih tovorov omejiti. Dočim je bilo vsako leto zgrajenih na tisoče in tisoče tovornih vagonov, so bili za civilni potniški promet na razpolago le vozovi, zgrajeni že v mirni dobi. Spričo splošno povečanega prometa pa se je stopnjevala tudi obraba, tako da je nastala neobhodna potreba, da se vozni park obnovi.

Pri potrebi splošne štejdne se je tudi pri gradnji novih vagonov gledalo na to, da se prihrani na eni strani čimveč dragocenejšega materiala, na drugi strani pa na to, da se zgrade vagoni tako, da bodo uporabni za vse možne potrebe vojnega časa. Tako je nastala docela nova vrsta železniškega voza, ki lahko služi tako za prevoz blaga, kakor za prevoz ljudi, a se lahko preuredi tudi za druge vojne potrebe.

Nova vrsta vagona ima obliko velikega pokritega tovornega voza, ki pa ima dvojne stene, tako da je dobro zaščiten proti mrazu. Vrata so na obeh strani, okna pa se lahko tudi hermetično zapirajo. Urejena je tudi parna in električna kurjava ter električna razsvetljava. Klopi so prirejene tako, da se dajo sklopiti, če se potrebuje vagon za natovarjanje blaga a preurediti v ležišča kadar služijo ti vagoni za prevoz ljudi. Zlasti volakov na daljših progah. V takem vagonu je lahko 33 nasteljanih klopov, se urejeni so posebno oddelki za pri-

ljago in za spravljanje orožja. Posebno primerno so ti vagoni tudi za prevoz ranjencev in ker se daje segrevati, so posebno dobrodošli za prevoz krompirja in raznega drugega blaga. Ki sicer v zimskem času lahko zmrzne. Nove vozove grade sedaj v serijah in jih bodo kmalu lahko uporabljali na vseh nemških železnicah.

Drobne zanimivosti

Prva kavarna na zapadu se je ustanovila l. 1645 v Benetkah, v Parizu l. 1672, na Dunaju 1638. Dotlej se kava v zapadnem delu Evrope sploh ni uživala.

Industrija svile v Italiji je stara 700 let. Pred vojno se je vzgojilo za 60 milijonov kilogramov sviloprejk, danes se jih vzgoji še mnogo več.

Največ neviht na svetu je na otoku Javi, najmanj ali skoraj nič pa v okolici severnega in južnega tečaja.

Največ kakovidnih ljudi so našeli v Nemčiji: 200 izmed 1.000 ljudi morda nosisi očala.

Vzhodno morje koristi toliko al' še več, kakor da bi bilo srednje rodovitno polje. Hektor one površine, ki pride v posev za ribolov, daje povprečno 250 kg rib na leto.

Neka bolnška blagajna je dobjala na podlagi 7 letnih opazov nj da, pri odledu za abstenente plačala 4, pri oddelku za zmerne pivce pa 13 delovnih dni za osebo in leto.

Dnevna potreba vode, (voda, kava, juna, sadje itd.) znaša pri odraslem človeku največ 2000 do 3000 gramov, to je 2 do 3 litre. Praviloma srce 4 krat udari, ko slovek odleže v kama.

Kier kol govorite o današnjih razmerah — vedno se spomnite tudi Zimske pomoči!

Teče, teče bistra voda Bistrica...

Kakor na Vipavskem, v Brdih, na Krasu in na Pivki, tako smo doživeli tudi v Reški dolini in v Brdih v lanskem septembru in oktobru dogodek, ki so domačemu prebivalstvu zelo škodovali. Tam okoli Knežaka se je pričelo tisto nesrečno tolovajsko gibanje, ki se je razširilo po okoliških vaseh in ki je rodilo s svojimi posledicami toliko gorja. Toda zmaga nemškega orožja pri Topolcu je temen položaj temeljito izpremenila. Moški so se vrnili nazaj domov v Ilirsko Bistrico in Trnovo, potem ko so jih razna razočaranja temeljito izmordila. Ljudstvo se je globoko oddahnilo, ko sta se pod zaščito nemškega orožja vrnili zopet red in mir. Prebivalstvo je šlo zopet po svojih dnevnih opravkih in se do dobra preoricalo, da je edno v treznem delu resnična rešitev v sedanjih težkih časih. Sedaj pa živita Ilirska Bistrica in Trnovo svoje redno življenje ter marljivo sledita dolžnostim ter potrebam vsakdanjega stanovskega in poklicnega dela.

»Grem po štengah«...

Ce v topih pri Sv. Petru na Krasu na vlak, ki vozi na Reko, boš občudoval značilno lepoto te pokrajine. Vlaku te pripelje tudi mimo starodavnega Premškega gradu, ki se dviga 499 m visoko vrh Premškega hriba sredi prelepe pokrajine ob Reki. Zanimiva je zgodovina tega gradu. Dali so ga sezidati v 14. stoletju trije češki plemiči. Zgradili so ga na znanih in slovečih rimskih razvalinah »Castra prima«. Od tod naziv Prem. Pozneje so postali lastniki tega gradu grofje Porcia. Ljudje so se v starih časih hodili pravdat na Premski grad. Ko so nastopili to pot, so dejali: »Grem ali pojdem po štengah« (po grajskih stopnicah, ki vodijo h gradu). To ljudsko reklo je dobilo svoj določen pomen, to je »Grem ali pojdem te tožiti«. In ta rečenica se je tako globoko ukoreninila v tradicionalnem izražanju vsega okoliškega ljudstva, da zagrozijo še danes stari očanci svojim žilcem in nasprotnikom »pojdem na štengah«, četudi jih pravdarska pot že davno ne vodi več na starodavni premški grad, temveč v Ilirsko Bistrico, kamor je bila pozneje z drugimi uradi vred preseljena sodnija.

Premški grad je kupil tržaški ljubitelj starin Bruno Zuculin, ki je grajske prostore popolnoma preuredil in obnovil. Za vse to je žrtvoval ogromno denarja. Zuculin si je dal s to obnovno veliko truda, ker je hotel vtisniti tudi grajski notranjosti takšen pečat, ki naj bi bil v primeru nemškega vstopa v našo državo, v poznih letih prejšnjega stoletja, se ustavi v znanih starinskih središčih in nakupoval starinsko pohištvo vseh vrst, ki naj bi ustrezalo njegovim načrtom glede ureditve in smotrne opreme notranjih grajskih prostorov.

Zibelka znameniti mož

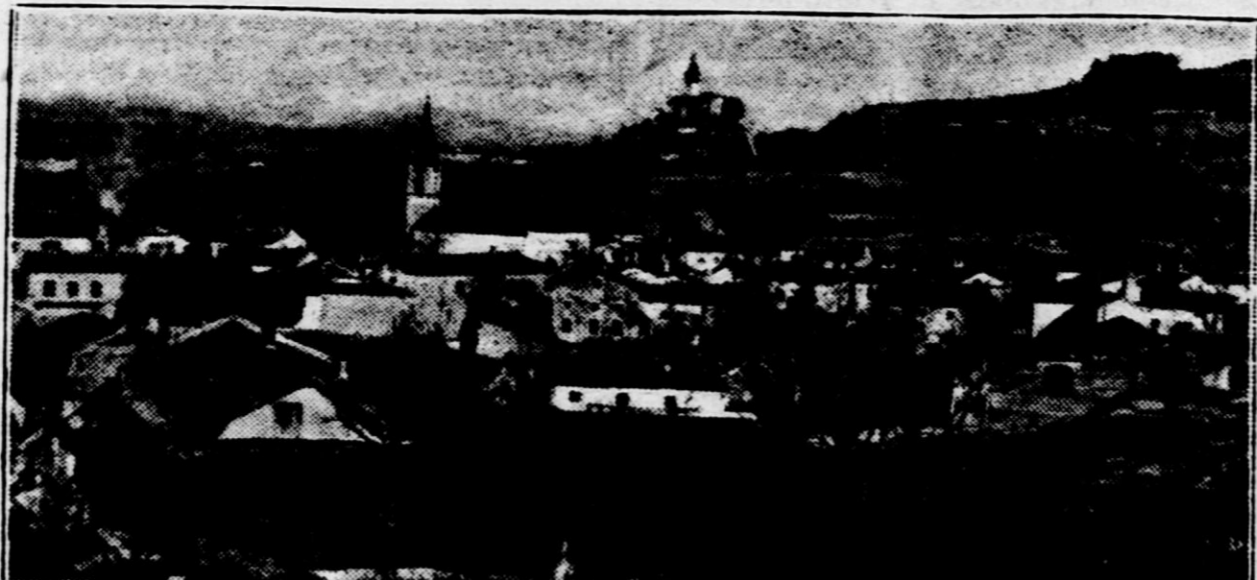
Je tekla tod okoli, Prem veže naš spomin predvsem na dve osebnosti iz naše narodne kulturne zgodovine. Tujak se je rodila nepozabna pisateljica Lea Faturjeva. V Premskem gradu pa se je rodil l. 1820, dr. Karel Lavrič kot sin grajskega patrionalnega uradnika.

Tam žadaj za hribi pa se dviga grad Kalec, kjer je živel pesnik, skladatelj in graščak Miroslav Vilhar. Pri njem je živel — kakor znano — delj časa France Levstik. Pozneje je kupil ta grad ljubiteljski starin g. Urbančič. Tam na Kalcu je snoval Vilhar svoje pesmi, ki so po večini ponarodele. Sam jim je zlagal napeve. Tujak se je sprožil v njem načrt za glasbiteve prve slovenske opere »Jamska Ivanka«. Ob smrti hčerke-edinke, ki ga je globoko pretresla, je uprl svoj žalostni pogled proti Zagorju, od koder so turobno odmevali zagorski zvonovi. In tedaj se mu je v trenutkih trnoga in grenkega občutja porodil napev:

»Zagorski zvonovi premilo pojo, ker moje preljubo k pogrebu nesu.«

Od tod se je Vilhar pridno oglašal tudi z dopisi v takratnem slovenskem časopisu, predvsem v Bleiweisovih »Novicah«, ki so posvečale področju Ilirske Bistrice zelo vneto pozornost.

Vlak prvi mimo Prema in te kmalu pripelje do železniske postaje Trnovo-Ilirska Bistrica. Stopaš po lepi široki, asfaltirani cesti proti Trnovemu, nad katerim se ponosno dviga cerkev sv. Petra in Pavla. Če kreneš naprej proti Ilirski Bistrici,

Blick auf Ilirisch-Felstritz-Trnava — Pogled na Ilirsko Bistrico-Trnovo

ki je stavbno prav za prav povezana s Trnovim, si dobro ogledaj priljučno hišo št. 250. Tujak je rodni dom blagega pokojnika dr. Ivana Laha. Znano je o njem, da je zmerom in povsod zelo rad naglašal svojo trnovsko rodnost. Če te pa pelje pot naprej v prijazno in snažno Ilirsko Bistrico, ne pozabi pozanimati se za Kozleki pod bistriško razvalino. Sem se je namreč zelo rad zatekal bistriški pesnik Ivan Bilc. V tem mirnem zatíjhu je snoval svoje pesmi in verz. V bližnji kamen je dal vklesati svoj rodni pesniški opomin:

Kdor pil bo bistriško vodicu, imel bo bister um, zdravó glavicu.

Svoji zdravi rodni zavesti in ljubezni do vsega, kar je tam okoli, je dal izrazu s pristrčno doživljanimi besedami, ki jih pozna vsak najmlajši in najstarejši domačin Ilirske Bistrice in Trnovega:

Teče, teče bistra voda, bistra voda Bistrica.

Iz Ilirske Bistrice vodi cesta v ostriže Istre. Tukaj je tudi zgodovinski Podgrad, ki pa je v svojem pomenu precej izgubil po preselitvi sodišča v Ilirsko Bistrico. V Podgradu je delj časa živel in deloval s T. Sorlijem pisatelj dr. Ivo Sorli, ki omenja svoje podgrajsko bivanje v »Mojem romanu«, in ki se je pozneje preselil v Maribor, tik pred sedanjo vojno pa v Kranj.

Prestonica Reške koline

Ilirska Bistrica je prestonica Reške doline. V zadnjih letih se je zelo razvila. Za ed nekdanje je slovcia po svojih esu

industriji in trgovini. Ilirska Bistrica je torišče podjetnega dela v industriji, trgovini in obrti. Trnovsko prebivalstvo pa pripada po svojem poklicnem in stanovskem delu predvsem poljedelstvu, dasi sta tukaj tudi trgovina in obrt precej razviti. Dočim je v Ilirski Bistrici sedež raznih oblasti, je Trnovo sedež župnije in šolske središče.

Ce stopaš po Ilirski Bistrici in si jo natančno ogleduješ, boš postal pozoren med drugim na graščino, ki je last princa Schönburg-Waldenburga, pa tudi na zelo čedno občinsko poslopje. Zelo znane so parne žage, ki so ostale po večini v rokah podjetnih domačinov. Naj omenimo predvsem Tomšičovo in Samsovo. Isto velja tudi za trgovino z lesom, v kateri nedomačini tudi niso imeli sreče v Tomšičevem obratu so izdelovali les, zlepjen iz več plošč. Spominjamo se tudi prve kranjske tvornice testenin »Pekariče«, ki so šle v ogromnih količinah po vsem svetu. Kakor znano je tovarna zgorela. Toda že več let pred tem ni obratovala. Če govorimo o Ilirski Bistrici in njeni okolici, ne smemo pozabiti na Žnidaršičeve panje. Izdelovali so jih v obratu, ki je bil last Antona Žnidaršiča in Rudolfa Valenčiča. V njem so proizvajali tudi deske, ki so služile pripravljalskih pomarančnih zabojev. Omeniti je še, da je bilo že desetletji sem v bistriškem področju zelo lepo razvito umno čebelarstvo.

Nad Reško dolino čutimo že dih bližajoče se pomladi. Kmetovalci se pridno pripravljajo na bližnja dela z mnogimi uori na dobro letino in plodne sadove svojega marljivega dela.

Pazite na svoje oči!

Največji zaklad človeka so oči. Zato je potrebno, da na zdrave oči posebno pazimo. Zanimaj in ne previdnost v tem pogledu sta pogosto vzrok, da človek izgubi vid.

Najskodljivejša je osem nepravna svetloba. V tem je tudi vzrok mnogih očesnih bolezni. Vpliv premočne svetlobe škoduje očesu. Zaradi tega nikdar ne glejmo z nezanesnimi očmi v sončno svetlobo, v svetlo luč ali v kak drug zelo bleščeč predmet kakor n. pr. sneg na soncu. Količnikar se je že zgodilo, da so osepeli ljudje, ker so z nezanesnimi očmi prehitro pogledali v sonce. Prevelika svetloba jim je cropala vid. Če se oko polagoma pravi, da gleda močno svetlobo, prenese tudi to brez škode. Oko je treba le pripraviti in ker se pri ostru svetlobi zelo utruji, se mora večkrat zapirati, da si odpočije.

Očesu pa prav tako škoduje premajhna svetloba. Gotovo ne prija očesu trajna enakomerna svetloba, kakor tudi ne prehira izpremenba svetlobe. Če hitro in dolgo čitamo, posebno majhen tisk, se oko mnogo bolj utruji nego pri pisanju. Pri pisanju namreč oko večkrat pogleda v daljavo in se pri tem odpočije. Vиду tudi škoduje predolgo opazovanje z daljnogled; in povečalnimi stekli, posebno če se to godi pri premočni ali pa preslabi razsvetljavi. Pri takem opazovanju si moramo oko večkrat spočiti.

Očem škoduje čitanje in švanje pri slabi luči, utripajoči ali mali svetci. Ne smemo gledati zelo majhnih, nedejšenih ali preostri r-

sanih predmetov. Očesu tudi škodujejo dolgotrajna ročna dela v temnih barvah. Če se dela pri luči, naj bo svetilka vedno tako v soku, da se nahaja plamen nad očmi, da ne pogleda oko ravno v luč, če dvignemo pogled od dela. Utripanje luči je očesu zelo škodljivo ker se pri tem vedno izmenjajo močnejša in slabša svetloba.

Zjutraj in dopoldne se oko mnogo manj utruji kakor popoldne in zvečer. Zelo slabo je, če človek spi v temni sobi z obrazom obrnjen proti oknu. Ko se človek prebudi, padejo dnevni svetlobni žarki prehitro v oči. Očem škoduje tudi slab zrak, močan veter, prah in dim. Kdor ima občutljive oči, mora posebno paziti, da se ravna po vseh pravilih, ki jih zahteva negovanje oči.

Ljubljana pred 100 leti

V knjigi »Das Königreich Illyrien« — Ein Taschenbuch für Reisende — Laibach, 1896, najdemo med drugim na strani 30 do 31 o naši Ljubljani sledeče zanimive podatke:

Mesto je imelo šest predmestij, eno katedralno in šest drugih katoliških cerkev, 2 hospitala, 953 hiš in 12.000 prebivalcev. Od prosvetnih zavodov je omenjen licej s tremi fakultetami in sicer teološko, medicinsko in filozofsko pod tremi direktorji s šestimi profesorji in dvema suplentoma. Knjižarne pa je imela Ljubljana 3.

nško izdelan. Da je bil instrument znamenit, sprevidimo iz Valvasorjevega opisa. Navadnega instrumenta bi pa Valvasor ne pričeval med ljubljanske znamenitosti. Ta »rog« je podaril Ljubljani škof Tomaz Hren l. 1608. Valvasor pravi, da se je ta »rog« ki so ga hranili v stolpu glasila zvečere, ko se poslavljata dan in noč, včasih pa tudi zjutraj po četrti ure in slisijo ga še precej daleč iz mesta. Rog se oglašal tudi, ko je pri ljubljanskih gosposkih kakšna slovesnost (pr. smestni občeti) in ko spremljajo domov po izvožnji župnana mestnega sodnika bližnjaka ali oskrbnika za obubožane meščane.

Zgodovinar Vrbovec pravi, da se mu ni zdelo na tem »rogu« nič posebnega, ko je prvič prečital Valvasorjevo poročilo. Pozneje pa mu je prišlo v roke nenavadna prošnja iz leta 1618. Tedaj se je »rog« pojavil in v Ljubljano so poklicali orglarja Pavla Febra iz Celja (namreč iz celistiške strofeje). Pogodili se je z magistratom da popravi instrument za 12 goldinarjev kar je značilo v poznih letih več kot 100 goldinarjev. Strokovnjak se je na učel kar št ppravlilom je imel cele tri tedne dela. Zato se je obrnil s pismono prošnjo na mestne svetovelce, naj pripravnejo kar k posojeni vsoti, ali naj plačajo vsaj zanj dolo pri mizarju ki je pri njem etneval in prejemal hrano tri tedne ko je delal na Gradu. Napisal je, da bo vsaki, ko ga bo pot privedla v Ljubljano, šel počastiti na Grad, rog ter bo doniral, kar bo treba če bodo ustrežili njegovu prošnji. Mestni svetovelci so umamo prošnji in primaknili še 18 goldinarjev.

Če tega je pač razumljivo da ni šlo za rog, temveč za veliko godalo, natih mehaniko podobno orglam. Takšna godala so imeli v tistih časih povsod v večini mestih. Tako nam tudi dostane razumljivo zakaj se to instrument zdel takšna znamenitost Valvasorju in varietno je, da se je glas godala slisjal »daleč iz mesta«.

70 letnica avtomobila

Od prve »kočije brez konj« se je motorno vozilo, brez katerega danes ne bi mogli več izhajati, naglo razvilo

Kako se je avtomobil razvil do današnje seredinamične oblike. Današnja mladina ob pogledu na avtomobil najbrž niti ne pomisli, da je to prometno sredstvo staro šele dobrega pol stoletja. Avtomobil se je zelo hitro razvil in v njegovem razvoju se najlepše zrcali stopnja tehnike v zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja in v prvih sedanja stoletja. Ko se je začel razvijati avtomobil, se ljudem ni niti sanjalo, da se začneja doba motorizacije, ki bo znatno spreminila ves način življenja. Začel se je razvijati motor, ki danes poganja milijone vozil in — letal. Vsekakor se s pojavom avtomobila začneja nova doba tehnike in civilizacije, pa tudi nova doba vojn.

Kočija brez konj

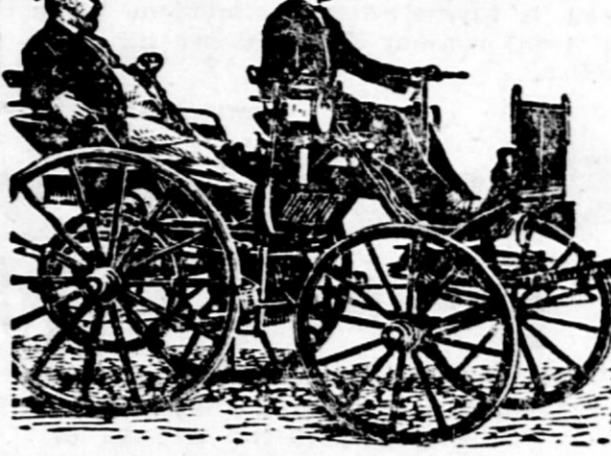
Prvi avtomobili so bili prav za prav kočije brez konj. Po obliki se niso prav nič razlikovali od sedanjih kočij, le ojes za vprege konj niso imeli. Prve poskusne voznje s takšno čudno kočijo je delal v Parizu leta 1863, torej pred 70 leti, J. J. E. Lenoir. Napravil je izlet iz Pariza v Joinville. Njegov »avtomobil« je bil podoben zapravljivičku, s kakršnimi se bahato vozijo ob nedeljah pri nas okoliški kmetje. Tudi kolesa niso bila nič drugačna kakor pri navadnem vozu — lesena z železnimi obroči. Kočija brez konj je imela le en

že električno. To vozilo je bilo v Nemčiji proglašeno za prvi avtomobil na svetu.

Iznajditeji na delu

Hkrati so se udeleževali tudi drugi iznajditelji. Tako je n. pr. v Angliji Butler izdeloval svoje trikolesne »petrocikle«. Ta vozila so bila tudi zelo nerodna ter preprosta — zgolj sedež, nameščen nad motorjem in tremi kolesi. V Franciji se je medtem ukvarjal A. Peugeot s »kvadracijom« ter se prevažal v spremstvu svojega prijatelja Lemaitra z njim po Nizzi. To vozilo je bilo na starih kolesih prirjeno odršču, ki se je pod njim kazalo več strojnih delov. Na tej podlagi je pa bila postavljena klop za dva potnika. V ospredju so bile nameščene vidno cevi hladilnika. Edino, kar se ni spremenilo pri avtomobilu do danes, je bila trobenta, kakršne še danes uporabljajo na motociklih. S tem vozilom je leta 1891, prevozil Peugeot 1200 km dolgo pot iz Pariza v Brest in nazaj s povprečno hitrostjo 15 km na uro. Da se je pa lahko vozil tako daleč, je moral najprej poskrbeti, da ga je na vsakih 100 km poti čakal človek s posodo bencina. Vozilo namreč ni imelo take velikega rezervarja, da bi lahko vzelo dovolj bencina s seboj za dolgo pot. bencinskih črpalk pa seveda tedaj tudi še ni bilo ob cestah.

Medtem ko je imelo novo vozilo v Evropi mnogo nasprotnikov, so v Ameriki mnogo prispesnili njegov pomen. Čeprav ga niso iznašli, v Evropi je bil avtomobil predmet šal — celo tehniki in znanstveniki so se norčevali iz njega — v Ameriki so se pa norčevali čim bolj izpopolniti ter ga razširili med ljudstvom. Ch. E. Durye je najprej razkazoval svoj trikolesni avtomobil v cirku. To vozilo je postalo v Ameriki tako popularno, da je navdušilo Forda in njegovi izredni delavci; leto dni pozneje je Ford sestavil za svoje potrebe v Detroitu svoj štirikolesni avtomobil.

Das erste Automobil. Auf dem Rückstz der erste Daimler. — Prvi avtomobil. Na zadnjem sedežu izumitelj Daimler

sedež z naslonjalom. Vožnja ni bila posebno prijetna. Trajala je tri ure in vozilo, ki ga je poganjal motor na svetlin plin, se je premetavalo po cestah, da so vozniku škipeletali zobje.

Tudi vozilo S. Marcusa, ki je na Dunaju delal prvi poskuse s prvim avtomobilom — motor tega vozila je namreč poganjal bencin — ni bil po obliki mnogo drugačen od Lenoirjeve kočije. To je bila še vedno kočija brez konj. Genialna zamisel je bila, da je Marcus izbral namesto svetelnega plina bencin, toda novo vozilo tedaj ni imelo posebnih izgledov za bodočnost: bencin je bil še silno drag. Tedaj so bencin prodajali samo v lekarnah in liter je veljal okrog 50 lir v današnji vrednosti. Vendar to Marcus ni ovrnil pri njegovih poskusih, bolj mu je šla na živce dunajska policija, ki mu ni hotela dovoliti vožnje podnevi na cesti, ker se je zbiralo preveč radovednih ljudi. Zato je moral delati poskuse ponoči v oddaljenem delu Pariza. Toda tudi tam ga je preznanjala policija, češ da mu ne more dovoliti hrupa na kraju, ki je bil namenjen le za romantične idile.

»Blazna« brzina — 18 km na uro

Marcus je delal svoje poskuse l. 1864. To so pa bili res le poskusi. Prava zgodovina avtomobila se začneja, ko se je čez osem let, leta 1872., pojavilo ime avtomobila, ki je danes splošno znano — Daimler & Benz. Tistega leta sta bivši trgovski pomočnik Otto in njegov tovariš Langen, lastnika tovarne »Gasmotorenfabrik Deutz A. G.«, zanosila v svojem podjetju izkušnega tehnika Gottlieba Daimlerja. Daimler je po petletnem delu leta 1877, s konstrukteriem Maybachom sestavljal prvi štirikolesni bencinski motor. Toda minilo je še devet let, preden je bil ta motor vstavljen pod kropa bahaške visoke kočije. Tudi ta tehnika, ki sta se ukvarjala s posebno vneto s svojim motorjem ter delala tudi ponoči sta se zdelala policiji sumljiva. Domnevala je namreč, da sta nonarievaleca denarja in večkrat ju je prenevala s svojimi obiski pri njunem nočnem delu. Njun motor je bil razstavljen na pariski razstavi in vozilo je vzbudilo splošno senzacijo, kar je razumljivo, saj je vozilo z »blazno« brzino 18 km na uro.

Prva avtomobilska dirka

Da se je Daimlerjev vozilo razvilo do popolnejše avtomobila, ki je bil sposoben za dirko leta 1895 med Parizom in Bordeauxom, je v zvezi z ljubezenskimi romanom Daimler ki v Nemčiji ni imel posebnega uspeha, se je obrnil na francoskega tovarnarja Levassorja, da bi izdeloval njegove vozeve. Lastnica Daimlerjevih patentov v Franciji je na bila vdova po njegovem prijatelju Sarzinu. Daimler je zbiljal oba Levassorja in vdovo, in sicer na motornem volnu, ki ga je malo pred tem sestavil. To zbiljanje je vodilo do zakona, ki je omogočil uspešno izdelovanje ter izpopolnjevanje novih vozil. Daimlerjev avtomobil je bil sicer še kočija, vendar je precel izpopolnjen. Namesto krola je imela ta kočija zabožek z motorjem, v ozadju pa dva oblažnjena sedeža, ki tu je bilo mogoče pokriti ob dežju z zložljivo streho. Medtem ko se je Daimler udeleževal v Franciji, je Carl Benz delal v Nemčiji. Ze leta 1883. se je vozil po Mannheimu v svojem trikolesu, ki ga je poganjal bencin vžiganje je bilo

Izboševanje in modernizacija avtomobila naglo napreduje

V začetku tega stoletja avtomobil tudi začneja dobivati svojo pravo obliko. Konstruktorji so si sicer predvsem prizadevali, da bi imela njihova vozila čim lažje motorje; tako je Daimler streljal za tem, da bi sestavil tako lahek motor, kakršnega bi bilo mogoče vsistaviti v gotove — kočije. Mislili je pač, da se bodo motorizirane kočije zelo lahko razširile ter da bodo ljudje rajne kupovali vse motorje kakor celoten nov voz. Maybach je pa spoznal, da bencinski motor zahteva posebno obliko vozila in je bil prav za prav prvi konstrukter pravega avtomobila. Tako se je avtomobil začel obnavljavati, čeprav so bili prvotni avtomobili še vedno malo podobni kočijam. Zlasti so se zdeli nerodni Fordovi avtomobili, ki so se pa vendar zaradi svoje cenestoti zelo širili po svetu. Naglo se je začel avtomobil preobraziti po prvi svetovni vojni. Predvsem se je odlikoval »Mercedes«, ki si je pridobil prvo mesto pri tekmovanju na italijanski cesti Scappa Florio. Začela se je tekma za svetovnimi rekordi v hitrosti avtomobilske vožnje. Konstrukterji so pri tem iskali čim primernejšo obliko vozila, da bi bil zračni odpor med vožnjo manjši ter da bi bila konstrukcija v splošnem čim bolj smotrna. Avtomobil trvdke Sunbeam »Zlata puščica« je dosegel že leta 1929. hitrost 300 km na uro. Leta 1935. je Campbell dosegel na cesti pri Dayton Beach skoraj 500 km na uro. Pozornost so zbudili pred vojno tudi Opelovi avtomobili iz leta 1928 na pogon z raketami. Vzrodbudo k oblikovanju avtomobilov v obliki torpeda, aerodinamične oblike, je dal nemški letalski konstrukter dr. E. Daimler, ki je konstruiral že leta 1929 avtomobil v obliki kaplje. Prvi, v pravem pomenu besede aerodinamični avtomobil je na konstruiral Jaray. Njegov avtomobil je vozil pri trikrat do štirikrat manjšem zračnem odporu kakor navadni dotedanji avtomobili.

In Laibach gabauer Omnibus — V Ljubljani izločan omnibus

Nekdanje ljubljanske znamenitosti:

Ljubljanski grajski rog

V stari Ljubljani so imeli vsak dan koncert na gradu — Grajski rog so bile prav za prav nekake orgle

O ljubljanskih znamenitostih v starih časih ne vemo mnogo. Nedvomno pa tudi stari Ljubljani ni bila brez znamenitosti. Dovolj je, da prečitamo Valvasorjeve opise Ljubljane in spravedili bomo, da so se Ljubljanci v starih časih lahko ponasili z marsičem. Valvasor se je štel med Ljubljance, saj se je rodil v Ljubljani, zato je bil posebno ponosen na svoje rojstno mesto. Vendar ni preveč bahato povečeval svoje rojstnega kraja, zato smemo verjeti njegovim opisom.

Valvasor je seveda predvsem opisoval znamenita mestna poslopja, saj se sleherni mesto najbolj ponaša s svojimi stavbami, ki jih nekatere prističevajo med pomembne kulturne spomenike; takšne stavbe ne izgubjo svojega pomena, čeprav minejo že cele dobe in so se stari stavbni slogi že zdavnaj preživeli; zato ima Ljubljana še zdaj mnoge znamenitosti med poslopji, ki jih je omenjal že Valvasor v 17. stoletju. Vse te danje znamenitosti se nam seveda ne zdijo zdaj več tako znamenite, kakor so se zdele Valvasorju. Mnoga poslopja izza Valvasorjeve dobe so dandanes zaščiteni, to se pravi, da jih ne smejo prezidavati in ne podirati ter da jih varujemo pod nadzorstvom strokovnjakov in oblasti v njihovi prvotnosti. V ta namen deluje spomeniški urad.

V starih časih je pa imela Ljubljana tudi mnoge znamenitosti, ki jih že nima več mnogo in ki se jih ne moremo več dobro zamisliti kljub dobrih Valvasorjevim opisom. Mnoge nekdanje ljubljanske znamenitosti so že dolgo pozabljene. Tako

mnogi meščani zdaj več ne vedo, da so se v starih časih razprostirali na zahodu od sedanje Vegove ulice proti Tivolju veliki krasno urejeni plemiški vrtovi. Ostane teh vrtov je sedanji, že zelo močno skriveni nunski vrt.

Velika znamenitost stare Ljubljane je bil seveda grad, ki ga Valvasor obširno opuje. Ni pa bilo znamenito le poslopje samo na sebi; znamenit je bil tudi tako imenovani stolp piskačev s svojim zunanjim lesenim hodnikom. Na tem hodniku, »balconu«, so se zbirali poklicni mestni godci vsak dan ob lepem vremenu dopoldne, da so razvedrili očišne meščane z nekakšnim promenadnim koncertom. To so bile nekakšne fanfare in lahko si nislamo, da so tedanjí meščani, k so imeli velik smisel za slovesnost, poslušali to godbo s posebno vznemlenostjo. Godbo na Gradu, ki je bila tako močna, da so jo dobro slisali v malem mestu ob vznožju Gradu, na Starem in Mestnem trgu, se je glasila ob veselih časih, kar v času vojne, zatovanja za umrlimi odličniki — slavn cesarskega doma — in grozeče kuze je uhitnila in mesto je imelo spokornostno li-se. Prav tako niso imeli ob velikonočnem postu ko bili prepovedani vsi plesi in zabavne prireditve.

Grad je pa imel se neko znamenitost, ki so bile o nji sodbe deljene; iz starih zapisov ni bilo mogoče dolgo posneti, kakšen je bil prav za prav grajski »rog«, kakor so krtili nek instrument, ki je bil shranjen v godčevskem stolpu. Dolgo so mislili, da gre za rog navadne oblike, le da je bil posebno lepo okrašen ter umer-

Značaj ženske — po nosu

Tudi po načinu drže dežnika se da presojati značaj ženske
Poznali so jih že Rimljani pred 2000 leti

Z vsimi pametnimi in nespametnimi stvarmi se ugonačljajo ljudje po svetu. Tako se je našel tudi neki italijanski list, ki se je prav resno pečal z vprašanjem: »Značaj ženske nosat.« Dovolite, drage čitatelji, da vam v zabavo na kratko zabeležimo, kaj pisec dotičnega italijanskega lista sklepa iz oblike ženskih nosov.

Devoyke s ploščatimi nosovi so dobre gospodinjice, zelo štedljive in delavne, do smrti zveste možu in radi nekoliko ljubosumne. Devoyke s šiljastimi nosovi so vesele, udobnost ljubice, izpremenljive volje, imajo radi živahne kretanje, mika jih sport, a so tudi maščevalne in sebične. Eleganti ženski nos pomeni, da je njegova lastnica trmasta, toda iskrena, rada se razburja, a je vedno zvesta. Ženska z debelim koncem nosa ljubi udobnost, je neustojljiva in zelo ljubuzna; rada ima bučno društvo, željna je senzacij, hrepeni po glasbi in ni dobra

gospodinja. Te ženske so čisto nadarjene s umetniškimi sposobnostmi.

V svojem »znanstvenem preiskovanju« prihaja omenjeni italijanski pisec na to, da presoja ženske po tem, kako katera drži dežnik. Ženska, ki ima dežnik razpet še potem, ko je nehala deževati, je dobra gospodinja. One ki zvijajo dežnik, dokler se še cedi voda iz njega, so neredne, brezbrizne in zmešane. One, ki ga nikdar ne zvijejo, ne bodo bogate, a če bodo imele kdaj denar, ga bodo hitro zapravile. Ženske, ki nosijo dežnik pod pazduho, so vseleže; značaja: one, ki ga uporabljajo kot palico, so poštevne, zveste ljubimici in neoporečne, dočim so one, ki ga vlečejo po tleh za seboj, obdarjene s protinaravnimi nagljenji.

Pa ni treba vsega bas tako točno vzeti, kakor pravi italijanski list. Razmotritevanje glede držanja dežnikov bi mu še najlažje verjeli.

Zakaj prináša podkev srečo?

Skoro v vseh deželah na svetu smatrajo ljudi podkve za znak, ki pomeni in prináša srečo. Dolgo so se učenjaki trudili, da najdejo razlog temu verovanju, a se niso mogli zrediti, ali se sreča pripisuje podkvi zaradi kovine ali zaradi oblike. Naposled pa so prišli do ugotovitve, da sta oba ta činitelja, kovina in oblika, bila izvor praznovjerne o podkvi.

Stari Rimljani in Grki so verovali, da jim železo prináša mnogo več sreče, kakor kakva druga kovina. Njegova čvrstost, velika upotreba v bitki in doma, je pripomogla k temu, da so železu pripisovali zaslusno važnost. To veliko zaupanje napravil največjim svojstvom je dovedlo stopnjema do tega, da so začeli verjeti tudi v druga dobra svojstva železa.

Tudi Arabci so v srednjem veku bili silno zaverovani v železo. Ako jih je nenadno napadla burja ali nevihta, so začeli kričati: »železo!« misleč, da že sama beseda utegne strahovati vremensko neugodo. Tudi pri Skandinavcih se je smatral za nositelja

sreče, kdor je našel komad železa. Nasprotno pa se je med južnimi narodi, osebno pri mohamedancih, smatralo za srecen simbol vse, kar je imele oblike polmeseca, ki jim pomeni istotoliko kakor kristjanom križ. In končno je oblika podkve podeljena oblika polmesece. Na ta način se je praznovrstvo v srečo podkve razširilo najbolj med azijskimi narodi.

Najočitejši dokaz za to dajejo Kitajci, ki grobove urejajo tako, da imajo grobovi kakor tudi celo pokopališče oblike podkve, kajti Kitajci verujejo, da duše umrlih na drugem svetu ne bi imele miru, ako grob ne bi bil urejen pravilno, to se pravi v obliki srečne podkve. Treba je končno ugotoviti, da tudi konja smatrajo za srečno žival, ki izvira iz voznikovega ali jezdečevega zaupanja do živalce, ki je pametna in prida.

Torej pri praznovrstem oboževanju podkve igrajo vlogo tri stvari: železo kot koristna in čvrsta kovina, oblika polmesece in zaupanje v konja.

Arabski ideal lepe žene

Žepota Arabk je zelo kratkotrajna — Porode se že z 12. letom, a s 25 leti so že babice in starke

Pojem ženske lepote je silno svojeglav, ker imajo vsake oči svojega mojstra. Vsaj pri nas v Evropi je tako. Pri Arabcih je pa to čisto drugače in veljajo pri njih za žensko lepoto gotova stara pravila, ki so nekake dogme za Arabce: Evo, kaj pravijo arabci učenjaki:

Za sprogo si izberi žensko visoko, niti debelo, niti suho. Njeni črni lasje naj bodo slični perju samca noja, čelo naj bo visoko, obrvi goste in v obliki luka. Njene oči naj bodo črne in kakor pri gazeli podaljšane napram sencem. Nos naj bo dolg in tenek z velikimi nozdrvi. Usta morajo biti majhna, zobje, kakor biseri nanizani na podlagi korala, ustnice tenke in rdeče, vrat bel, dolg in čvrst, rame široke, prsi čvrste in visoke. Biti mora vedno ljubezniva in jasnega obrazca. Naj nikdar ne jezi moža, ne sosedov in njen jezik naj bo kratek. Potrebno je, da je razumna, temeljita, gospodinjica in da rada zardi. Ako najdeš takšno žensko, pomeni največjo srečo: toda, ako te ne mara in zapusti, vedi, da je to tvoja smrt.

S tako lepoto bi mogel biti tudi Evropejec popolnoma zadovoljen. Samo arabska žen-

ska lepota ne traja dolgo časa. Vroče arabsko sonce in tamošnje podnebje povzročata, da Arabkinja prehitro ostara. Vrh tega mora Arabkinja še težko delati. Zato je povsem umljivo, da tamošnje mladenke že s 25 letom izgledajo kot starke. Ker je mladost v Arabiji tako kratke dobe, zato jo uživajo hitro in strastno, kar je že v naravi orientala. Kakor noč v puščavi preide v dan brez prehoda, tako tam tudi starost preide nenadoma.

Nekemu potniku se je pripetilo nekoč naslednje: Ob puščavi je naletel na zgrbančeno staro, poleg katere se je igrala deca. Na potnikovo vprašanje, koliko je stara, je pokazala na dečo, čes to so moji vnuki in vnukinje. Po daljšem razgovorjanju je šele povedala, da je stara — 26 let. Torej 26 letna babica! Pri nas se v taki starosti silno mnogo mladenk šele poroči. V Arabiji je čisto vsakdanja stvar, da se poroči 12-letne deklice in imajo otroke. Zato pač tudi 26letne stare mamice niso redkost. Seveda pomaga tudi tako hitra poroka k temu, da mladostna svežost arabeke ženske s takšno hitrostjo zvne.

Dvojčki in vraže

Ako ima pri nas Slovincih mati dvojčke, smatramo to za srečo, dasi danes niso baš vsi očeti take sreče veseli, to pač največ zaradi sedanjih dragih časov, ker jih težko preživljajo.

Pri mnogih praznovrnih divjih narodih so pa dvojčki znak sramote, nesreče in nevarnosti. Stari Mehikanci so verovali, da je eden izmed dvojčkov od usode določen za to, da pozneje umori svojo mater. Zato so enega dvojčka takoj po porodu darovali kot žrtev bogovom.

Pri Indijancih v Peruju (Južna Amerika) je bila do najnovjšega časa navada, da so najmlajšega otroka živega zakopali kot »otroka hudice«. Pri Papuancih na avstralskem otoku Novi Gvineji se smatralo dvojčki kot največja sramota. Zato so tamkaj zelo česti primeri, da matere pomore oboja dvojčka ali vsaj enega, da se »rešijo sramote«. V tujini Avstraliji prav tako smatrajo dvojčke za sramoto in vedno enega od njih žrtvujejo bogovom. Če sta dvojčka različnih spolov, žrtvujejo po navadi možko čete, ker tam primanjkuje žensk.

Najhuje pa sovražijo dvojčke afriški zamorci, ki dvojčke ali prodajo ali pa jih izpostavijo divjim zverem. Nekateri matere jih polagajo na mraviščiša, da se rešijo sramote.

Od divjih narodov so le Hotentoti prijatelji dvojčkov, zlasti, če so možkega spola. Dvojčki jim pomenijo največjo srečo in blagoslov. Zato porode dvojčkov slave s pojednami, popivanjem in godbo.

Čudaške oporoke

Povsod po svetu se dobe primeri neobičajnih oporok, ki jih zapustijo navadni čudaški ljudje in ki jih sodišča zaradi čudaških pogojev čisto ne priznavajo. Evo vam dve zanimivi oporoki, ki ju je sodišče kljub čudaštvo priznalo:

Neki Anglež, ki je pred kratkim umrl, je zapustil vse svoje premoženje hčerkinjki pod nastopnim pogojem: da čimprej kupi uzdo ter jo pokloni svoji materi, ki bo že vedela, kaj naj napravi z njo. Jasnejše seveda ni mogel izraziti »prisrčnosti« odnosev, ki so obstajali med pokojnikom in njegovo ženo. Revez, ki je bil v življenju pod neomejeno komando svoje soproge, si je dal duška vsaj po smrti in se šele po smrti maščeval nad ženo.

Prav čudaška je bila tudi oporoka nekoga Portugalca, ki je bil že v življenju silen čudak. Imel je zelo rad ptice ter si jih je nabral celo zbirko v svojem stanovanju. Portugalski tičji prijatelj pa tudi po smrti ni pozabil na svoje zaščitenice ter je v oporoki določil, da se morajo izpustiti vse ptice, ki lahko svobodno žive pod portugalskim podnebjem, a ostale, ki so iz tropskih dežel, je zapustil v varstvo nekemu svojemu prijatelju, kateremu je v oporoki ostavil vse svoje premoženje, s katerim naj vzdržuje njegove ljubljence. Posebno mu je priporočal nekoga indijskega kosa, katerega naj ima poleit na soncu, a pozimi v topli sobi. Pokojnikovi sorodniki so sicer skušali ovreči oporočo, češ da je bil pokojnik neodgovoren za svoje početje, toda sodišče je testament priznalo poudarjajoč, da ima vsakdo pravico svobodnega razpolaganja s lastnim premoženjem.

Mravlišče — ptičja apoteka

Čebelni strup je prastar ljudski pripomoček zoper protin. Vsebuje mravljiško kislino in medicinska znanost je dognala, da ima ta res zdravilne lastnosti. Opazovali so namreč, da čebelarji, ki so jih njihove živlice dosti opikale, ne trpijo za revmatizmom ali pa le malo, pa čeprav so bili prej podvrženi tej bolezni.

Novejša raziskovanja so ugotovila, da uporabljajo tudi ptice mravljiško kislino kot lečilo. Posebno škodci, vrane, srake itj. se počutijo v mravlišču prav dobro. V njegovem gomazjenju se po vseh pravih »kopljejo in ko so se ptice malo otresle, odlede. Opazovali so tudi, da si ptice spravljajo mravišje pod perje. S kljunti razdražene žuželke izpuste svojo kislino in v njih kožo. To pa je tisto, kar so ptice hotele. Tudi čista mravljiška kislina jim — seveda v majhnih količinah — je dobro. Gotovo jih na splošno okrepili, bržkone pa jim je tudi v pomoč zoper pršice in drugo golazen, tako da služijo mravišje pticam kot nekakšen živ prašek zoper žuželke.

Ogranno kurje jajce

V severni Holandiji je znesla kura nichelske pasme jajce, ki tehtta 200 gramov. Če pomislimo, da navadno kurje jajce tehtta 50 do 65 gramov, je smatrali ta slučaj za izreden.

Gospodinja, skrbi za svoje zdravje!

Žene na kmetih ne ostare samo zato hitreje nego meščanske, ker več delajo, marveč in morda v prvi vrsti zato, ker se premalo varujejo. Kako malo se n. pr. varujejo žene ob porodu. Mnogo jih je, ki vstanejo že drugi ali tretji dan ter hite za delom. Seveda je resnica, da je na kmetih zlasti v letnem času polne roke dela, a malo delovnih moči. Toda porodnica se mora čuvati, če tudi zaradi tega zastaneje najnujnejši posil. Skrb ostale družine ter predvsem skrb gospodarja je, da v takem času malo bolj pripreme. Žena mora imeti neobhodno potreben mir in počitek. Večja škoda je, če ostane žena vse žive dni boleha in prezgodaj ostari, nego če delo malo počaka. Ako je neodložljivo, pa naj ga opravi kdo drugi. Tudi naj bi v takem primeru pomagale sosedje druga drugi.

Porodnica mora ležati vsaj teden dni. Če tega ne stori, krade sama sebi življenja

ter oškoduje svojo rodino v tolik meri, kakor bi jo nobeno zaostalo delo ne moglo oškodovati. Ako večkratna mati ob porodu nima potrebnega počitka in bolje ter lažje hrane, se hitro postara, njeno telo izgubi pravilne oblike: žena oslabi za vse življenje, si nakopje razne bolezni, ki se čestokrat pojavijo šele kasneje.

A še nekaj je vsaki ženi nujno potrebno. Nekaj je, kar izpodkupa mnogim ženam in dekletom zdravje, namreč njihova nesnažnost. Ako hočeš ostati čim najdlje sveža, zdrava in krepka, ne štedi pri sebi z vodo in milom. Treba se je prav pogosto kopati, se temeljito po vsem telesu umivati ter se pridno preoblačiti.

Zdravje je največji kapital in pospeševati ga je treba in čuvati z največjo skrbjo. Najboljši pospeševalci zdravja na kmetih in v mestu so najvestnejša snaga, red in čistost.

Za smeh in dobro voljo

PENZIONIST
Pred pošto čaka dolgo vrsta ljudi na izdajo novih, pretiskanih znamk. Mimo pride star pensionist in začudeno vpraša:
— Kaj pa se dobi tukaj, da toliko ljudi čaka?
— Znamke, oče.
— To je dobro, da nikamor ne pišem, se mi vsaj ni treba nastavljaliti še za znamke.
PRELIZKUSNJA
Gospodinja: Kadar sprejemam v službo novo dekle, mi je prva skrb, da jo preizkusim, če je zaljubljena.
Soseča: Kako se vam to posreči?
Gospodinja: Ko deklet zaspji, jo drgnem narahlo s krtačo po ustih. Ako postane nemirna ter zamahne z roko, je znamenje, da z možkim nima opravka; če pa potrpljivo nastavlja usta, vidim, da je vajena brk.
PROCES ZA LOČITEV ZAKONA
Zagovornik žene: »Gospod sodnik, pri moji klientki je potrebno uvaževati tudi okolnost, da ima ognjevit naravo.«
Zagovornik moža: »Toda ne sme se pozabljati, da moj klient ni — ognjegasec!«
DRUGI LONEC
Gospodinja je poslala dekle k lončarju z naročilom, da ji kupi dva enaka lonca. Prinesla pa ji je le enega, ki ga je postavila prednjo na mizo.
»Kje je pa drugi lonec?« jo je vprašala karajoče.
»Saj je ta drugi.« ji je odgovorila. »Prvi se je namreč med potjo razbil.«
SVATOVSKO OBLAČILO
Pavle: Razoden mi, prijatelj, zakaj gre vsaka nevesta v beleml oblačilu pred oltar?
Ciril: Lev ga, bela barva pomeni veselje in poročni dan, je vendar največjejši v njenem življenju.
Pavle: Oh, zdaj pa že razumem, zakaj ima ženin črno oblačilo?

ČUDNA TAJNOST
Peter: Čuješ, Janez, slišal sem, da si dobil krepkega sinčka. Čestitam, čestitam. Kako pa je gospa zdrava?
Janez: Hvala počuti se izborno in ji nič ne manjka. Ne sme pa izvedeti, da sem dobil sina.
CVET MLADOSTI
Starejša gospodinja je šla k modistinji, da ji okraši klobuk. Modistinja ji vtakne za klobuk velik svilen cvet, toda gospodinjica cvet ne ugaja.
»Ampak, poslušajte gospodinja, ji prigravarja modistinja. Ta cvet na klubuku vas napravi 10 let mlajšo!«
»A tako! Se začudi stara gospodinja. Tada pa zatakne za klobuk kar dva cveta!«
NESREČNI I TEK
Mlado deklet, hrepeneče po možu, vpraša strica Mateja:
»Povejte stric, ali je petek res nesrečen dan za ženitev?«
Seveda, meni Matej, zakaj naj bi ravno petek pomenil izmedje.
ON VE
Ciril: Dragi prijatelj, oženi se, da boš prenehal s tvojim nesrečnim popivanjem.
Metod: Ali misliš, da bi se potem premagal?
Ciril: Ti ne, ali tvoja žena bi te premagovala. Vem iz izkušnje.
SVINJKA IN REPEK
Svoje dni so otroci v šoli drugače govorili kakor danes. Če je kdo v zvezek napravil packo, so packi rekli »svinjka«, vejci pa »repek«. Pa je prišla v hribovsko šolo mlada učiteljica in je otrokom razložila, da se po novem »svinjka« reče »maded«, »repek« pa »svajca«. Naslednji dan vpraša malo Miciko:
Zakaj te večerj ni bilo v šoli?
Klmi smeo, se odreče razumna Micika, pa sem maded za vejico držala.

Križanka št. 9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
16		17		18				19					20		
21			22		23						25				
	26			27		28					29				
30		31			32		33				34			35	
36	37		38					39						40	
41		42					43		44					45	
46			47			49				50		51		52	
			53				54				56				
57	58				59	60			61		62		63	64	
65				66				67				68		69	
70			71		72					73		74		75	76
			77					78		79		80		81	
			82							84		85		86	
87				88						89		90		91	
92					93						94		95	96	
97					98								99		

Besede pomenijo:
Vodoravno: 1. drevo, 4. bojazljivec, 13. hišni bog starih Rimljanov, 16. domača žival, 18. prtok Drave, 19. blejski jezero, 20. jezero, 21. gradbeni material, 23. mesto ob Volgi, 25. muslimanska sveta knjiga, 26. velikan, orjak, 28. vzgojno in povračilno sredstvo, 29. planinska ptica, 31. žil dih, 33. huda bolezen, 34. mesto v Južni Srbiji, 36. grška črka, 38. dolin, 39. slovenski pesnik in pisatelj (»Vdova Rošlinka«), 40. dva samoglasnika, 41. potrnljiv vznešt, 43. predlog, 45. pripadnik slovenskega naroda, 46. lovski potreščina, 48. vzporeden, 52. nepokorščina, revolta, 53. reka v Italiji, 54. okrajšan veznik, 55. medmet, 56. reka v Španiji, 57. hrib, vpetina, 59. pomesel, divjaški, 63. del kalje, 65. spojna kislina in železa, 67. podredni veznik, 69. pritok Donave, 70. dva samoglasnika, 71. mesto na južnem Tirolskem, 73. hišni bog starih Rimljanov, 76. rimsko število, 77. velikan, orjak, 78. umetnina, 80. maloštevilen, negost, 82. vinaška posoja, 83. mars' boja, 85. spolinji del Njemena; nekdanje prusko, sedaj litvansko mesto, 87. gosposka soba, 88. serenada, uspavanka, 90. pripadnik evropskega naroda, 92. drevo in sad, 93. glasbeni znak, 94. azijska visoka planota, 96. brez obleke, 97. zdravilo, 98. pogan, nevernik, 99. industrijska rastlina.
Navpično: 1. del telesa, 2. bodeča rastlina, 3. konec boja brez zmage in poraza, 5. kratka za označbo časa, 6. pripadnik slovenskega naroda, 7. vrsta žganja, 8. mesto v Abesiniji, 9. razvoj, zaporednost dogodkov, 10. vsučiliško mesto v Angliji, 11. kratka za družabni naziv, 12. Luthrov nasprotnik (fon), 13. otok v Dodekaneškem otočju, 14. letopis, 15. naval na banke, 17. propagandno sredstvo, 20. vlažen, namočen, 22. angleška kolonija v Afriki, 24. Pregljičeva tragedija, 25. obrtnik, 27. besedič, s katero tvorimo presežnik, 29. pvenašalec sporečil, 30. kraj ob Dravi pod Pohorjem, železniška postaja, 32. svojilni zaimek, 34. velike količine tekočine, 35. mesto ob Jaziranu, 37. reka v Rusiji, 40. oseba iz znane Gotovčeve opere, 42. vrsta jedi, 43. idol, poganski bog, 44. menjalno sredstvo, 45. nesporazumi, preprič, 47. predplačilo, 48. vrtnina, 49. otok v Jadranskem morju, 50. svetopisemska oseba, 51. reka v Angliji, 52. otok v Zuiderzem jezeru, 58. del voza, 60. reka v Armeniji, 61. svetopisemsko mesto, 62. hipljiva, v zdravilstvu uporabljena tekočina, 64. osebni zaimek, 66. rastlina grenkega okusa, 68. mesto v Nemčiji, 71. faničanski malič, 72. del vrca, posoda, 74. brez glasu, tih, 75. nerazsvetljen, črnast, 77. takana znamka, 78. stopinja, del hoje, 79. apel, vabilo, 81. turški reformator, 82. mrtvaški oler, 83. gašiti želo, 84. žensko ime, 86. po-

ložaj, 87. začimba, 88. glasbeni pojem, 89. vodni povaj, 91. kositer, 93. predlog, 96. nilkaliana.

Rešitev križanke št. 8.
Vodoravno: 1. stavba, 6. stanica, 13. lovov, 18. pedel, 19. Telemah, 20. upori, 21. omara, 22. ave, 23. kazen, 24. Jemen, 25. je, 27. et. 28. Atila, 29. Lada, 31. kris, 33. zamere, 36. izaro, 38. posoda, 42. voda, 43. oni, 44. sobe, 45. barake, 47. vrede, 49. ramena, 51. nisi, 53. opat, 55. mamut, 59. da, 61. IV. 62. krovji, 66. omilka, 67. oko, 69. rabin, 70. Kozak, 71. Hanibal, 74. Agica, 75. Arezo, 76. Opstija, 77. kurat.
Navpično: 1. spoj, 2. temena, 3. Adam, 4. vere, 5. Alan, 6. staja, 7. te, 8. Ala, 9. Neva, 10. ime, 11. ca, 12. ahati, 13. luka, 14. opat, 15. vozilo, 16. orel, 17. Rina, 26. Edi, 27. Ero, 29. leden, 30. Azori, 31. krilo, 32. sport, 33. zob, 34. leva, 35. rok, 37. Ane, 39. oba, 40. sem, 41. aga, 46. remize, 47. vsa, 48. epi, 50. novica, 52. Idaho, 54. Avaja, 55. moka, 56. Amor, 57. ukaz, 58. tako, 60. Skit, 62. krak, 63. ragu, 64. Obir, 65. inat, 67. ona, 68. obi, 72. ap, 73. aj.

Zlogovnica št. 9
a — a — ad — av — av — bar — be — bit — bor — bom — e — e — fen — go — i — i — ja — ja — kat — le — F — li — li — lu — maž — mo — ne — nek — ni — ni — no — pa — ple — ra — re — ri — ri — rup — sa — sa — se — se — stra — šnik — tar — te — te — tek — ter — to — to — tr — va — van — ve — ve — vo — vo — zar.
Iz teh zlogov sestavi 21 besed s pomenom: 1. slovenski dobrotvor (u. 1912); 2. vas v Savinjski dolini; 3. samouk (tuj.); 4. predpustni dan; 5. božanska ptica (grš); 6. zemljina; 7. gorovje nad Kvarnerom; 8. mesto na Poljskem; 9. glavno mesto evropske države; 10. mesto v Stari Srbiji; 11. izumrl narod; 12. mesto v Armeniji; 13. starodavno mesto v Mezopotamiji; 14. slovenski leksikograf (u. 1923); 15. pritok srbske Morave (cigarete); 16. grška pokrajina; 17. sodni zagovornik (tuj.); 18. mesto v zagrebški okolici; 19. pritok Rodana; 20. neverni apostol; 21. turški naslov.
Prve in nato zadnje črke, oboje brane navzdol, povedo dva naša reka.

Rešitev zlogovnice št. 8
1. čevljar, 2. avtomobil, 3. svitanje, 4. irhovina, 5. trimestej, 6. orbhede, 7. nosorožec, 8. efendi, 9. Jesenice, 10. Ontario, 11. vrata, 12. veronauk, 13. egalitė, 14. Čemšenik, 15. neon, 16. Oplenec, 17. Smetana, 18. Tatre, 19. Ilirija, 20. nahod.
»Časi tonejo v večnost in v tihih se starajo letih.«